

**ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΤΥΝΙΔΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

**ΟΔΗΓΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ ΤΥΝΗΣΙΑΣ 2022
(Doing Business in Tunisia 2022)**

**Συντάκτης
Γεώργιος Σακουφάκης, Γραμματέας ΟΕΥ Α΄
Τύνιδα, Ιούνιος 2022**

6, rue St. Fulgence, Mutuelle Ville 1082, Tunis

Tel No: (+216) 71 846 632 / 71 288 411

E-mail: grtradetun@mfa.gr

<http://agora.mfa.gr>

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	Σελίδα
ΧΑΡΤΗΣ ΤΥΝΗΣΙΑΣ	1
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	2
A. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	4
1. Γενικά χαρακτηριστικά χώρας	4
2. Δημογραφικά στοιχεία (πληθυσμός, γεωγραφική κατανομή)	4
3. Πολιτικό Σύστημα Θεσμικοί Φορείς	4
4. Θέση της χώρας στο Παγκόσμιο Οικονομικό Περιβάλλον	5
5. Εξωτερικές Σχέσεις	6
5.1 Τυνησία - Ευρωπαϊκή Ένωση	6
5.2 Συμμετοχή Τυνησίας σε Διεθνείς Οργανισμούς - Διεθνείς Συμφωνίες	6
6. Διμερείς Οικονομικές και Εμπορικές Σχέσεις.	8
7. Βασικά μακροοικονομικά μεγέθη αγοράς	14
8. Εξωτερικό Εμπόριο	14
B. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	17
1. Θεσμικό πλαίσιο	17
1.1 Νομικές μορφές εταιριών	17
1.2 Διαδικασία ίδρυσης εταιρίας (ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα και υπολογισμός κόστους)	18
1.3 Τιμολόγηση	20
1.4 Σήμανση / πιστοποίηση προϊόντων (ετικέτες, πιστοποιήσεις)	20
1.5 Τελωνειακή νομοθεσία - Διαδικασίες εισαγωγής / (ποσοτικοί και άλλοι) περιορισμοί εισαγωγών - Καθεστώς αδειοδοτήσεων	22
1.6 Καθεστώς ιδιοκτησίας	24
1.7 Εργασιακό καθεστώς - Αγορά Εργασίας	24
1.8 Τραπεζικός Τομέας - Χρηματοδότηση	25
2. Μεταφορές, Υποδομές, Τηλεπικοινωνίες	27
3. Στρατηγική εισόδου	28
3.1 Συνεργασία με αντιπροσώπους/ διανομείς	28
3.2 Ίδρυση θυγατρικής/υποκαταστήματος/αντιπροσωπίας	29
3.3 Δημιουργία κοινοπραξίας	29
3.4 Προώθηση – Διαφήμιση	30
3.5 Πρακτικές οδηγίες	30
3.5.1 Έλεγχος αξιοπιστίας εταιριών - Επίλυση Διαφορών	30
3.5.2. Διαπραγματεύσεις, Επιχειρηματικές Συναντήσεις	32
4. Βιομηχανική ιδιοκτησία (καθεστώς κατοχύρωσης ευρεσιτεχνιών, προστασία από απομιμητικά προϊόντα)	32
Γ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ – ΔΑΣΜΟΛΟΓΗΣΗ - ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ	33
1. Συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας	33
2. Φορολογία Φυσικών προσώπων	33
3. Φόροι Κατανάλωσης	33

4. Φορολόγηση Επιχειρήσεων	34
5. Συνάλλαγμα	34
6. Ειδικές Οικονομικές ζώνες	35
Δ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	36
1. Γενικά	36
2. Ο Νόμος Περί Επενδύσεων στην Τυνησία	37
3. Διαδικασίες	39
4. Επενδυτικά Κίνητρα	39
5. Προβλήματα που συναντούν οι ξένες επιχειρήσεις	41
Ε. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ – ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ	42
ΣΤ. ΚΛΑΔΟΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	44
Ζ. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ	46
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	52

Α. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Γενικά χαρακτηριστικά χώρας

Έκταση	163.610 km ²
Κλίμα	Μεσογειακό. 11,4 °C το χειμώνα και 29,3 °C το καλοκαίρι
Ωρα	GMT + 1 - η Τυνησία, σε σχέση με την Ελλάδα, βρίσκεται μια ώρα πίσω τους χειμερινούς μήνες και δυο ώρες πίσω τους καλοκαιρινούς
Πρωτεύουσα	Τύνιδα (2,5 εκ. κάτοικοι)
Κύριες πόλεις	Sfax, Sousse, Bizerte, Kairouan, Gabès
Πληθυσμός (2019 εκτίμηση)	11,722 εκ.
Αστικός πληθυσμός	66,4 %
Ενεργός πληθυσμός	36,5 %
Ποσοστό αναλφαβητισμού	17,2 %
Προσδόκιμο ζωής	75 έτη

Πηγές: Φορέας Προώθησης Επενδύσεων Τυνησίας / Στατιστική Υπηρεσία Τυνησίας (Foreign Investment Promotion Agency – FIPA http://www.investintunisia.tn/Fr/la-tunisie-en-bref_11_210)

2. Δημογραφικά στοιχεία (πληθυσμός, γεωγραφική κατανομή)

Με έκταση 163.610 τετρ. χλμ. Η Τυνησία είναι η μικρότερη σε έκταση χώρα στην περιοχή της Βόρειας Αφρικής και μοιράζεται χερσαία σύνορα με τη Λιβύη και την Αλγερία. Η χώρα περιβάλλεται από την Μεσόγειο και η ακτογραμμή της εκτείνεται σε μήκος 1.148 km. Η χώρα επίσημα διαιρείται σε 24 διοικητικά διαμερίσματα (wilayat): Beja, Ben Arous, Bizerte, Gabes, Gafsa, Jendouba, Kairouan, Kasserine, Kebili, Kef, L'Ariana, Mahdia, Manouba, Medenine, Monastir, Nabeul, Sfax, Sidi Bouzid, Siliana, Sousse, Tataouine, Tozeur, Tunis, Zaghuan. Το κλίμα στο Βορρά είναι ήπιο με βροχερούς χειμώνες και ζεστά και ξηρά καλοκαίρια ενώ στο Νότο είναι ερημικό.

Το γεωφυσικό ανάγλυφο αποτελείται από βουνά στο Βορρά, στο μέσο της χώρας από πεδινές εκτάσεις και στο νότο ημιάνδρες εκτάσεις που καταλήγουν στη Σαχάρα. Το καλλιεργήσιμο έδαφος φθάνει στο 18,3% του συνόλου.

Η συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού ζει στο βόρειο μισό της χώρας και ο νότος είναι εξαιρετικά αραιοκατοικημένος.

Εθνική Επέτειος: 20 Μαρτίου (1956), Ημέρα Ανεξαρτησίας.

3. Πολιτικό Σύστημα, Θεσμικοί Φορείς

Το πολίτευμα της χώρας είναι κοινοβουλευτική δημοκρατία. Πρόεδρος της χώρας είναι ο κ. Kais Saied νομικός και καθηγητής συνταγματικού δικαίου ο οποίος έλαβε στο β' γύρο των Προεδρικών Εκλογών της 13.10.2019 το 72,71% των ψήφων (2,8 εκ ψήφοι) έναντι 27,29% (1,04 εκ. ψήφοι) του αντιπάλου του κ. Nabil Karoui. Ο κ. Kais Saied κατήλθε ως ανεξάρτητος δεν έχει δικό του κόμμα στη Βουλή. Ιστοσελίδα Προεδρίας <https://www.carthage.tn/>

Η σύνθεση της Κυβέρνησης εδώ: <http://fr.tunisie.gov.tn/3-membres-de-gouvernement.htm> και η ιστοσελίδα της του Προέδρου της Κυβέρνησης <http://www.pm.gov.tn>.

Βασικό ρόλο στην διαμόρφωση της πολιτικοοικονομικής ζωής της χώρας έχουν και η εργοδοτική Ένωση Tunisian Confederation of Industry, Trade and Handicrafts (Union tunisienne de l'industrie, du commerce et de l'artisanat – UTICA). <http://www.utica.org.tn/Fr/#?> και η Κεντρική Ένωση Εργαζομένων Tunisian General Labour Union (Union Générale Tunisienne du Travail, UGTT) <http://www.ugtt.org.tn/>.

Το νομικό σύστημα της Τυνησίας είναι κοσμικό βασίζεται στο ναπολεόντειο κώδικα και προσομοιάζει στα πρότυπα της Ε.Ε.

Η κυβέρνηση στοχεύει στην προώθηση ορισμένων βασικών μεταρρυθμίσεων μεταξύ των οποίων (i) η κατάργηση των αδειών εισόδου στην αγορά και τα επιχειρηματικά εμπόδια, (ii) η μείωση των επιδοτήσεων των καταναλωτικών αγαθών, (iii) η βελτίωση της απόδοσης των κρατικών επιχειρήσεων και (iv) η μείωση του μισθολογίου του δημόσιου τομέα.

Η πρόοδος σε αυτές τις μεταρρυθμίσεις είναι κρίσιμης σημασίας για τη σταθεροποίηση της μακροοικονομικής κατάστασης, και σύναψη συμφωνίας με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) για ένα νέο πρόγραμμα στήριξης.

4. Θέση της χώρας στο Παγκόσμιο Οικονομικό Περιβάλλον

Η Τυνησία από πλευράς ΑΕΠ κατατάσσεται 92^η παγκοσμίως μεταξύ 216 οικονομιών σύμφωνα με τα στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας. <https://datacatalog.worldbank.org/dataset/gdp-ranking>, <https://databank.worldbank.org/data/download/GDP.pdf>

Από πλευράς διαφάνειας, η Τυνησία κατατάσσεται στην 69η θέση μεταξύ 180 χωρών σύμφωνα με την κατάταξη του Οργανισμού Transparency International [2020 - CPI - Transparency.org](#)

Τέλος, από πλευράς καινοτομίας κατατάσσεται στην 71η θέση μεταξύ 132 χωρών με βάση το δείκτη Global Innovation Index [Indicator Rankings & Analysis | Global Innovation Index](#).

Σύμφωνα με την μελέτη Global Entrepreneurship Index 2019 που δημοσίευσε ο οικονομικός ερευνητικός οργανισμός Global Entrepreneurship and Development Institute – GEDI (<https://thegedi.org/>), η Τυνησία κατατάσσεται στην 53^η θέση μεταξύ 137 χωρών που περιλαμβάνονται σε αυτή. Ο δείκτης Global Entrepreneurship Index λαμβάνει υπόψη μια σειρά παραγόντων και καταμετρά την ποιότητα της επιχειρηματικότητας και το διαμορφωμένο υποστηρικτικό επιχειρησιακό οικοσύστημα. https://thegedi.org/wp-content/uploads/2020/01/GEI_2019_Final-1.pdf Παράλληλα, καταλαμβάνει την 80η θέση μεταξύ 116 χωρών στην κατάταξη με βάση το δείκτη The Digital Entrepreneurship Index https://thegedi.org/wp-content/uploads/2020/04/Digital_Entrepreneurship_Index_report_v0.pdf

Η Τυνησία κατατάσσεται στην 95η θέση ανάμεσα σε 189 χώρες σύμφωνα με τον Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης (Human Development Index - HDI) για το 2020. <http://hdr.undp.org/en/content/latest-human-development-index-ranking>

Ο Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης (HDI) είναι ένας στατιστικός δείκτης που προκύπτει από τον συνυπολογισμό του δείκτη προσδόκιμου ζωής, των προβλεπομένων ετών εκπαίδευσης, του κατά κεφαλήν εθνικού εισοδήματος και ο οποίος χρησιμοποιείται για να κατατάξει τις χώρες σε τέσσερα επίπεδα ανθρώπινης ανάπτυξης. Μια χώρα σημειώνει υψηλότερο δείκτη HDI όταν η διάρκεια ζωής, το επίπεδο εκπαίδευσης, και το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι υψηλότερα.

5. Εξωτερικές Σχέσεις

5.1 Τυνησία - Ευρωπαϊκή Ένωση

Στις 17/7/1995 η Τυνησία υπέγραψε τη Συμφωνία Σύνδεσης (Association Agreement) με την Ε.Ε. βάσει της οποίας δημιουργήθηκε ζώνη ελεύθερου εμπορίου (free trade zone) για τα βιομηχανικά προϊόντα τον Ιανουάριο του 2008 (κατάργηση δασμών για τα εισαγόμενα από την Ε.Ε. βιομηχανικά προϊόντα). Τα τρόφιμα και τα γεωργικά προϊόντα, εκτός ολίγων περιπτώσεων, έχουν εξαιρεθεί από την διαδικασία αυτή – οι εισαγωγές τους στην Τυνησία επιβαρύνονται με υψηλούς δασμούς έως 36%.

Η σύναψη της Συμφωνίας ALECA (Accord de Libre-Echange Approfondi et Complet - Σφαιρική και σε βάθος συμφωνία ελευθέρων συναλλαγών) μεταξύ Ε.Ε.-Τυνησίας αποτελεί έναν από τους στόχους της προνομιακής εταιρικής σχέσης (Partenariat Privilegié) την οποία συμφώνησαν Ε.Ε. – Τυνησία στις 19/11/2012. Από το φθινόπωρο του 2019 και λόγω των βουλευτικών και προεδρικών εκλογών την Τυνησία δεν υπήρξε κάποια συνέχεια επί των διαπραγματεύσεων. Υπάρχουν επίσης μεγάλες αντιδράσεις από την κοινωνία των πολιτών και ιδίως των αγροτικών ενώσεων που θεωρούν ότι η Συμφωνία θα επιφέρει μεγάλο πλήγμα στην εγχώρια παραγωγή λόγω μειωμένης ανταγωνιστικότητας της τυνησιακής πλευράς. Αξίζει να σημειωθεί ότι φιλοδοξία της Τυνησίας είναι να αποκτήσει μέσω της ALECA καθεστώς παρόμοιο με της Νορβηγίας¹.

Η Ε.Ε είναι ο βασικός υποστηρικτής της χώρας κατά τη διάρκεια της πανδημίας Covid 19, καθώς συνολικά έχει δεσμεύσει 600 εκ. ευρώ και τα οποία διαθέτει σταδιακά σε διάφορα προγράμματα εκ των οποίων τα 300 πρώτα στο πακέτο χρηματοδότησης Macro-Financial Assistance (MFA) για τον COVID-19². Σύμφωνα δε με τον ευρωπαϊκό Επίτροπο κ. Olivér Várhelyi, που επισκέφθηκε την Τύνιδα στις 29/3/2022, η Ε.Ε είναι έτοιμη να κινητοποιήσει περίπου 4 δις ευρώ σε επενδύσεις με στόχο την οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στην Τυνησία, στο πλαίσιο της νέας Ατζέντας για τη Μεσόγειο που πρότεινε η Ευρωπαϊκή Ένωση για την τόνωση της μακροπρόθεσμης κοινωνικοοικονομικής ανάκαμψης στην περιοχή. Σημείωσε ότι η Τυνησία διαδραματίζει βασικό ρόλο σε αυτή τη νέα Ατζέντα. Το νέο σχέδιο της ΕΕ για την Τυνησία θα επικεντρωθεί στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και θα έχει στόχο να «επιτευχθεί μια σύγχρονη ψηφιακή οικονομία με συνδεσιμότητα της χώρας, και αυξημένο εμπόριο με την Ευρώπη».

5.2 Συμμετοχή Τυνησίας σε Διεθνείς Οργανισμούς - Διεθνείς Συμφωνίες

Η Τυνησία θεωρείται μια διαφοροποιημένη και σε μεγάλο βαθμό ανοιχτή οικονομία. Η Τυνησία είναι, μεταξύ άλλων, μέλος του Ο.Η.Ε., της Ένωσης Αραβικών Κρατών, του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (WTO). Στην Τυνησία υπάρχουν γραφεία αντιπροσωπειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του ΟΗΕ, της Αφρικανικής Τράπεζας Ανάπτυξης, της Παγκόσμιας Τράπεζας, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας για την Ανοικοδόμηση και την Ανάπτυξη (European Bank for Reconstruction and Development - EBRD).

Διμερείς Συμφωνίες οικονομικού περιεχομένου: **Η Τυνησία αποτελεί μέλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου από το 1995.** Έχει συνάψει συμφωνίες εμπορίου με

¹ <https://www.tap.info.tn/en/Portal-Economy/10146853-through-dcfta>

² https://www.ceas.europa.eu/delegations/tunisia/union-europ%C3%A9enne-verse-300-millions-deuros-dassistance-macro-financi%C3%A8re-%C3%A0-la_en

περίπου 60 χώρες, κάποιες εκ των οποίων περιέχουν προτιμησιακές διευθετήσεις (preferential trade arrangements). Αναφέρουμε τις συμφωνίες με τη Λιβύη, την Αλγερία και την Τουρκία καθώς και τη **Συμφωνία Agadir** (2004), η οποία αποσκοπεί στη δημιουργία ζώνης ελεύθερων συναλλαγών με την Αίγυπτο, την Ιορδανία και το Μαρόκο. Επίσης, έχει υποστηρίξει την **Ένωση του Αραβικού Μαγκρέμπ (UMA – Union du Maghreb Arab)** μαζί με την Αλγερία, το Μαρόκο, τη Μαυριτανία και τη Λιβύη η οποία προβλέπει ελεύθερο εμπόριο μεταξύ των μελών της με ορισμένες εξαιρέσεις.

Γενικότερος στόχος της κυβέρνησης και ιδιαίτερα της οικονομικής διπλωματίας της είναι η περαιτέρω ενδυνάμωση των σχέσεων με τις αφρικανικές χώρες. Από τον Ιούλιο του 2018 είναι μέλος στην οικονομική αφρικανική ένωση **“Common Market for Eastern and Southern Africa- COMESA”** στην οποία συμμετέχουν Αφρικανικά κράτη.

Επίσης, βρίσκεται στη διαδικασία πλήρους προσχώρησης στην **Αφρικανική Ηπειρωτική Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών (African Continental Free trade Area - AfCFTA)**. Σημειώνουμε ότι η Αφρικανική Ηπειρωτική Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών εγκρίθηκε το 2012 από την 18η Τακτική Σύνοδο της Συνέλευσης Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων της Αφρικανικής Ένωσης, τέθηκε σε ισχύ από τις 30 Μαΐου 2019, ενώ η κυβέρνηση της Τυνησίας υπέγραψε τη σύμβαση για την προσχώρηση στην περιοχή στις 21 Μαρτίου 2018 στην πόλη Κιγκάλι της Ρουάντα.

Η AfCFTA θα συγκεντρώσει πενήντα πέντε κράτη μέλη της Αφρικανικής Ένωσης (επί του παρόντος 54 καθώς δε συμμετέχει η Ερυθραία) με συνολικό πληθυσμό άνω του 1,2 δις και συνδυασμένο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν άνω των 2,5 τρις δολαρίων ΗΠΑ και αναμένεται να αυξήσει το επίπεδο του εμπορίου μεταξύ των αφρικανικών χωρών από 16% σε 33%. Όσον αφορά τον αριθμό των συμμετεχόντων χωρών, η AfCFTA θα είναι η μεγαλύτερη ζώνη ελεύθερων συναλλαγών στον κόσμο από τη σύσταση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.

Τα άμεσα οφέλη για την Τυνησία είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων της στις αφρικανικές αγορές, δεδομένου του υψηλού επιπέδου των τελωνειακών δασμών που επιβάλλονται στα εισαγόμενα εμπορεύματα, στις περισσότερες αφρικανικές χώρες. Επίσης, η κατάργηση των μη τελωνειακών εμποδίων που δυσχεραίνουν την κυκλοφορία των εμπορευμάτων και ως εκ τούτου η αύξηση των τυνησιακών εξαγωγών και η πρόσβαση σε, ως τούδε, πολύ δύσκολες αγορές.

Η Τυνησία συμμετέχει στο **Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA)**, <https://www.miga.org/> μέλος της Παγκόσμιας Τράπεζας που προσφέρει στον ιδιωτικό τομέα ασφαλιστικές εγγυήσεις για πολιτικούς κινδύνους.

Οι εμπορικές Συμφωνίες στις οποίες συμμετέχει η Τυνησία παρατίθενται στον κάτωθι πίνακα του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου – ΠΟΕ.

Εμπορικές Συμφωνίες Τυνησίας 2015

Agreement	Date of entry into force	Coverage of the Agreement	Notification to the WTO	
			Year	Legal provision
Tunisia - Turkey	01.07.05	Goods	2005	GATT Article XXIV
Tunisia - European Free Trade Association (EFTA)	01.06.05	Goods	2005	GATT Article XXIV
Tunisia - European Union	01.03.98	Goods	1999	GATT Article XXIV
Agreement establishing the Greater Arab Free Trade Area (GAFTA)	01.01.98	Goods	2006	GATT Article XXIV
Global System of Trade Preferences among Developing Countries (GSTP)	19.04.89	Goods	1989	Enabling clause
Protocol relating to Trade Negotiations among Developing Countries (PTN)	11.02.73	Goods	1971	Enabling clause
Tunisia - Iran	26.05.08	Goods	Not notified	
Agadir Agreement (Egypt, Jordan, Morocco, Tunisia)	06.07.06	Goods	Not notified	
Tunisia - Syria	10.03.05	Goods	Not notified	
Tunisia - Libya	19.02.02	Goods	Not notified	
Tunisia - Iraq	31.12.99	Goods	Not notified	
Tunisia - Morocco	16.03.99	Goods	Not notified	
Tunisia - Jordan	1999	Goods	Not notified	
Tunisia - Egypt	1998	Goods	Not notified	
Tunisia - Algeria	2008	Goods	Not notified	
Tunisia - Mauritania	..	Goods	Not notified	
Community of Sahel-Saharan States (CEN-SAD)	..	Goods	Not notified	
Arab Maghreb Union (AMU)	..	Goods	Not notified	

Πηγή: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s341_e.pdf

Συνολικά, η Τυνησία συμμετέχει στους κάτωθι διεθνείς Οργανισμούς:

ABEDA, AfDB, AFESD, AMF, AMU, AU, BSEC (observer), CAEU, CD, EBRD, FAO, G-11, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, ICC (national committees), ICt, ICRM, IDA, IDB, IFAD, IFC, IFRCs, IHO, ILO, IMF, IMO, IMSO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSO, ITU, ITUC (NGOs), LAS, MIGA, MONUSCO, NAM, OAS (observer), OIC, OIF, OPCW, OSCE (partner), UN, UNCTAD, UNESCO, UNHCR, UNIDO, UNOCI, UNWTO, UPU, WCO, WFTU (NGOs), WHO, WIPO, WMO, WTO.

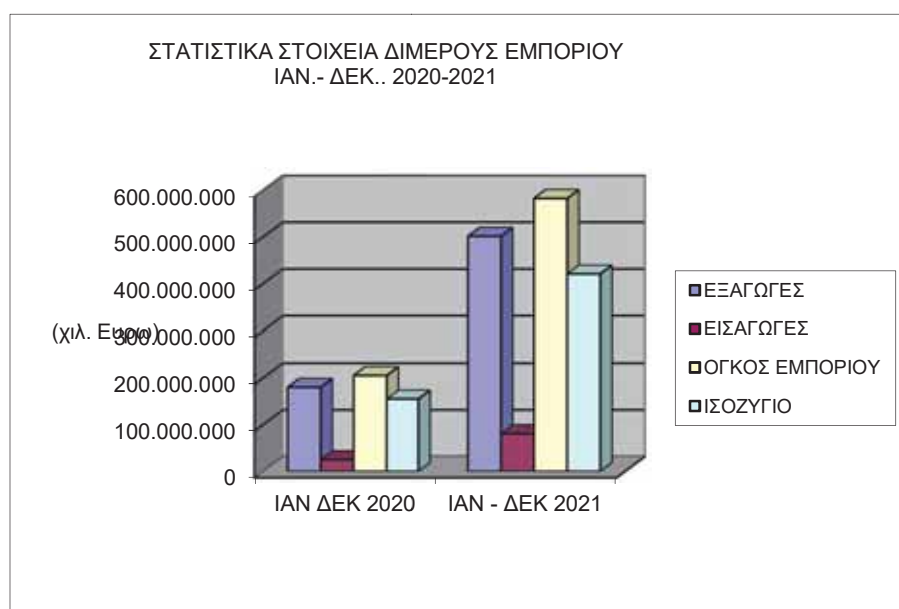

6. Διμερείς Οικονομικές και Εμπορικές Σχέσεις.

Κατά το 2021 παρατηρήθηκε μια εντυπωσιακή αύξηση των ελληνικών εξαγωγών στην Τυνησία αλλά και συνολικά του όγκου των διμερών συναλλαγών και του θετικού ισοζυγίου για τη χώρα μας. Συγκεκριμένα η Τυνησία ήταν η χώρα στην οποία παρατηρήθηκε η δεύτερη μεγαλύτερη αύξηση εξαγωγών κατά το 2021 σε σχέση με όλα τα κράτη (μετά τη Σιγκαπούρη)

φθάνοντας το εντυπωσιακό 179%. Τόσο το ύψος των εξαγωγών όσο και ο όγκος του διμερούς εμπορίου έφθασαν στο υψηλότερο σημείο της τελευταίας, τουλάχιστον, δεκαετίας. Η εικόνα που παρουσιάζει η εξέλιξη του διμερούς εμπορίου το προηγούμενο έτος είναι η εξής:

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΜΕΡΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ - ΤΥΝΗΣΙΑΣ (ΕΥΡΩ)			
	ΙΑΝ ΔΕΚ 2020	ΙΑΝ - ΔΕΚ 2021	ΜΕΤΑΒΟΛΗ %
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	180.150.367	501.793.999	179
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	25.118.781	80.910.024	222
ΟΓΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	205.269.148	582.704.023	184
ΙΣΟΖΥΓΙΟ	155.031.586	420.883.975	171

ΕΞΕΛΙΞΗ ΔΙΜΕΡΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ 2017 - 2021

	2017	2018	2019	2020	2021	% 2020 - 2021
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	144.283.503	293.326.754	200.309.386	180.150.367	501.793.999	179
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	24.713.903	48.396.053	26.411.906	25.118.781	80.910.024	222
ΟΓΚΟΣ ΕΜΠ	168.997.406	341.722.807	226.721.292	205.269.148	582.704.023	184
ΙΣΟΖΥΓΙΟ	119.569.600	244.930.701	173.897.480	155.031.586	420.883.975	171

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Τα βασικά προϊόντα που εξήχθησαν από τη χώρα μας στη Τυνησία το 2021 είναι τα εξής:

ΚΩΔ. CN4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	2021 (ευρώ)	2020 (ευρώ)	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2021-2020	% ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ 2021
2710'	Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (εκτός από ακατέργαστα λάδια).	347.583.605	97.876.841	255,12%	69,27%
2711'	Αέρια πετρελαίου και άλλοι αέριοι υδρογονάνθρακες	72.732.438	35.744.813	103,48%	14,49%
1001'	Σιτάρι και σμιγάδι	28.998.464	16.787.235	72,74%	5,78%
2818'	Κορούνδιο τεχνητό, χημικά καθορισμένο ή μη. Οξείδιο του αργιλίου.	7.211.163	3.068.776	134,98%	1,44%
5201'	Βαμβάκι, μη λαναρισμένο ούτε χτενισμένο	6.417.751	2.168.160	196,00%	1,28%
2503'	Θείο κάθε είδους	5.522.139	770.698	616,51%	1,10%
2401'	Καπνά ακατέργαστα ή που δεν έχουν βιομηχανοποιηθεί. Απορρίμματα καπνού	4.667.149	3.884.619	20,14%	0,93%
3004'	Φάρμακα (εκτός από τα προϊόντα των κλάσεων 3002, 3005 ή 3006)	4.573.961	1.440.290	217,57%	0,91%
0301'	Ψάρια ζωντανά	2.520.769	0	-	0,50%
3808'	Εντομοκτόνα, ποντικοφάρμακα, μυκητοκτόνα, ζιζανιοκτόνα	2.101.707	2.251.709	-6,66%	0,42%
6006'	Άλλα πλεκτά υφάσματα	2.086.534	1.482.695	40,73%	0,42%
2713'	Οπτάνθρακας (κοκ) από πετρέλαιο, άσφαλτος από πετρέλαιο και άλλα	1.528.239	2.541.877	-39,88%	0,30%
3402'	Οργανικές ουσίες επιφανειακής δράσης (εκτός από σαπουνία).	952.602	338.821	181,15%	0,19%
2515'	Μάρμαρα, τραβερτίνες, βελγικοί ασβεστόλιθοι και άλλοι	763.277	1.701.521	-55,14%	0,15%
7612'	Δεξαμενές, βαρέλια, τύμπανα, μπιτόνια, κουτιά και παρόμοια δοχεία	724.161	90.555	699,69%	0,14%
7604'	Ράβδοι και είδη με καθορισμένη μορφή, από αργίλιο, π.δ.κ.α.	713.136	588492	21,18%	0,14%
3802'	Άνθρακες ενεργοποιημένοι. Φυσικές ορυκτές ύλες ενεργοποιημένες.	599.459	309.268	93,83%	0,12%
3923'	Είδη μεταφοράς ή συσκευασίας, από πλαστικές ύλες. Πώματα, καπάκια, κα	583.527	562198	3,79%	0,12%
7607'	Φύλλα και λεπτές ταινίες, από αργίλιο,	568.733	430.771	32,03%	0,11%
8544'	Σύρματα και καλώδια (ό. συμπ. τα ομοαξονικά καλώδια) για ηλεκτροτεχνική χρήση, μονωμένα	510.134	555.943	-8,24%	0,10%
ΛΟΙΠΑ		10435051			
ΣΥΝΟΛΟ		501.793.999	180.150.367	179%	

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Επί των στοιχείων θα μπορούσαμε κατ' αρχήν να προβούμε στις εξής παρατηρήσεις:

- Με δεδομένη την συρρίκνωση του διεθνούς εμπορίου και τις επιπλοκές στην παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα λόγω της πανδημίας Covid - 19, η αύξηση των εξαγωγών μας στην Τυνησία κατά το 2021 καθίσταται ακόμα πιο σημαντική και είναι ευκαιρία η χώρα να βρεθεί στο στόχαστρο των Ελλήνων εξαγωγέων.

- Το 84% των εξαγωγών μας αφορά τα πετρελαιοειδή, κωδ. Σ.Ο. «2710» Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (εκτός από ακατέργαστα λάδια) και «2711» Αέρια πετρελαίου και άλλοι αέριοι υδρογονάνθρακες με εντυπωσιακή αύξηση 255,12% και 103,48%, αντίστοιχα. Παρόλο που είναι σημαντικές κατηγορίες, σημειώνουμε ότι οι εξαγωγές πετρελαιοειδών έχουν μεγάλη μεταβλητότητα καθώς επηρεάζονται εύκολα από τις διεθνείς εξελίξεις της παγκόσμιας αγοράς και τις διακυμάνσεις της τιμής. Θα πρέπει επομένως να επιδιωχθεί η μεγαλύτερη διαφοροποίηση των εξαγόμενων στην Τυνησία προϊόντων μας
- Σημαντική άνοδο (73%) γνώρισε το βασικό μας εξαγωγίμο προϊόν επί σειρά ετών, σιτάρι και σιμιγιάδι που βρέθηκε στην τρίτη θέση των προϊόντων μας προς την Τυνησία. Η Τυνησία είναι μια σταθερή αγορά για αυτό το εξαιρετικής ποιότητας ελληνικό προϊόν καθώς δίνεται έμφαση στην επάρκεια και εξασφάλιση άρτου στη χώρα και μάλιστα τα σχετικά προϊόντα είναι επιδοτούμενα και πολύ φθηνά ώστε να είναι διαθέσιμα και μάλιστα σε αφθονία και στα πιο αδύναμα οικονομικά στρώματα. Η Ελλάδα είναι στην τέταρτη θέση των προμηθευτών σε σιτηρά και οι εξαγωγές αφορούν στο σύνολό τους σχεδόν, σκληρό σίτο. Η Τυνησιακή Κυβέρνηση ασκεί έλεγχο στις εισαγωγές των περισσότερων δημητριακών μέσω του αρμόδιου Οργανισμού Office des Céréales <http://www.oc.agrinet.tn> που λειτουργεί ως μονοπώλιο και φροντίζει για τον επαρκή εφοδιασμό της αγοράς με διεθνείς διαγωνισμούς που καθορίζουν τους όρους ποιότητας και λοιπές προδιαγραφές. Η Τυνησία έχει ένα από τα μεγαλύτερα κατά κεφαλήν ποσοστά κατανάλωσης σιτηρών στη Β. Αφρική.
- Συνεχίστηκε η σημαντική ανοδική τάση, ήτοι κατά 20,15%, οι εξαγωγές ακατέργαστων καπνών τα οποία σημειωτέον, προμηθεύεται ο εδώ εθνικός οργανισμός καπνών κατόπιν διεθνών διαγωνισμών. Η χώρα μας, μέσω των μεγάλων εταιρειών εμπορίας καπνού, αποτελεί βασικό προμηθευτή του τυνησιακού οργανισμού επί σειρά ετών.
- Εντυπωσιακή ήταν η αύξηση που παρουσίασε η εξαγωγή φαρμάκων, καθώς υπερτριπλασιάστηκε (218%). Σημειώνεται ότι οι ελληνικές εξαγωγές φαρμάκων λαμβάνουν χώρα κυρίως μέσω διεθνών διαγωνισμών που προκηρύσσει ο τυνησιακός κρατικός οργανισμός Pharmacie Centrale de Tunisie (<http://www.phct.com.tn>) που εισάγει κατ' αποκλειστικότητα φάρμακα για τον τομέα της δημόσιας υγείας. Σταδιακά η παρουσία του ελληνικού φαρμάκου εδραιώνεται καθώς οι ελληνικές εταιρείες προχωρούν και σε συνεργασίες με εγχώριες για εδώ αντιπροσώπευσή τους.
- Σταθερά στα πρώτα προϊόντα παραμένει το βαμβάκι, οι εξαγωγές του οποίου επίσης επίσης υπερτριπλασιάστηκαν. Οι εξαγωγές βαμβακιού διατηρούν θετικές προοπτικές καθώς τροφοδοτούν την τυνησιακή κλωστοϋφαντουργία, έναν από τους πιο δυναμικούς κλάδους της τυνησιακής βιομηχανίας. Συναφώς, αύξηση κατά 41% παρουσίασαν και οι εξαγωγές πλεκτών υφασμάτων.
- Τα προϊόντα αλουμινίου σημείωσαν επίσης μεγάλη εξαγωγική άνοδο ήτοι υπερδιπλασιάστηκαν. Υπάρχουν πολύ ευοίωνες προοπτικές για τα εν λόγω προϊόντα τόσο λόγω σταθερής οικοδομικής δραστηριότητας όσο και αυξανόμενου ενδιαφέροντος

ελληνικών εταιρειών για την τυνησιακή αγορά κυρίως με συμμετοχή σε κατασκευή μεγάλων τουριστικών μονάδων.

- Μεγάλη αύξηση είχε και η κατηγορία με κωδ. Σ.Ο. «2503» Θείο κάθε είδους που ανήλθε στην έκτη θέση των εξαγωγίμων προϊόντων.
- Αντίθετα, από τα λοιπά βασικά προϊόντα, πτωτικά κινήθηκε μόνο η εξαγωγή μαρμάρου, κατά 55%.
- Η παρατηρούμενη αδύναμη παρουσία τροφίμων εξηγείται από την εγχώρια παραγωγή ομοειδών προϊόντων τα οποία είναι και ανταγωνιστικά των ελληνικών στις διεθνείς αγορές (πχ ελαιόλαδο), και από τις δυσκολίες πρόσβασης στην τυνησιακή αγορά καθώς τα τρόφιμα και τα γεωργικά προϊόντα έχουν εξαιρεθεί από την Συμφωνία Σύνδεσης (Association Agreement) με την Ε.Ε. Άλλοι λόγοι είναι η δυσκολία πρόσβασης σε δίκτυα διανομής και η ακριβότερη τιμή.
- Επίσης, ως γενικότερη παρατήρηση αναφέρουμε ότι οι ελληνικές εξαγωγές έχουν να αντιμετωπίσουν κατά τα τελευταία χρόνια δύο βασικές δυσκολίες: Την υποτίμηση του τυνησιακού νομίσματος έναντι του ευρώ κατά τα τελευταία έτη που έχει καταστήσει ακριβότερα τα προϊόντα μας και την κατά καιρούς λήψη μέτρων από τυνησιακής πλευράς για περιορισμό του εμπορικού ελλείμματος.

Αντίστοιχα, τα βασικά τυνησιακά προϊόντα που προϊόντα που εισήχθησαν στη χώρα μας για το 2021 είναι τα εξής:

ΚΩΔ. CN4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	2021 (ευρώ)	2020 (ευρώ)	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2021-2020	% ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ 2021
2709'	Λάδια ακατέργαστα, από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (ακατέργαστο πετρέλαιο)	39.186.926	0	-	48,43%
2710'	Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (εκτός από ακατέργαστα λάδια).	11.186.874	0	-	13,83%
2523'	Τσιμέντα υδραυλικά	3.506.115	3494413	0,33%	4,33%
2826'	Φθοριούχα. Φθοριοπυριτικά, φθοριαργιλικά και άλλα σύμπλοκα άλατα του φθορίου	3.051.533	1.988.053	53,49%	3,77%
8712'	Δίτροχα ποδήλατα και άλλα ποδήλατα χωρίς κινητήρα	2.938.921	1.796.877	63,56%	3,63%
8903'	Θαλαμηγοί (γιωτ) και άλλα σκάφη αναψυχής ή αθλητισμού. Κωπήλατοι λέμβοι και μονόξυλα (κανώ)	2.928.765	3.095.548	-5,39%	3,62%
7602'	Απορρίμματα και θραύσματα, από αργίλιο	2.786.370	1.811.861	53,78%	3,44%
2501'	Αλάτι, στο οποίο περιλαμβάνεται το επιτραπέζιο και το μετουσιωμένο αλάτι,	2.239.252	2.538.472	-11,79%	2,77%
0804'	Χουρμάδες, σύκα, ανανάδες,	2.076.908	1.470.858	41,20%	2,57%
7404'	Απορρίμματα και θραύσματα από χαλκό	1.769.516	511.637	245,85%	2,19%

2711'	Αέρια πετρελαίου και άλλοι αέριοι υδρογονάνθρακες	1.334.757	1.391.016	-4,04%	1,65%
4803'	Χαρτί καθαριότητας (υγείας), χαρτί που χρησιμοποιείται για πετσέτες χεριών	872.727	2.133.033	-59,09%	1,08%
7801'	Μόλυβδος σε ακατέργαστη μορφή	865.666	669.873	29,23%	1,07%
0511'	Προϊόντα ζωϊκής προέλευσης, π.δ.κ.α.. Ζώα μη ζωντανά όλων των ειδών, ακατάλληλα για τη διατροφή του ανθρώπου	734.147	807.454	-9,08%	0,91%
2306'	Πίτες και άλλα στερεά υπολείμματα, από την εξαγωγή φυτικών λιπών ή λαδιών	721.688	965.350	-25,24%	0,89%
2917'	Οξέα πολυκαρβοξυλικά, οι ανυδρίτες, τα αλογονίδια, υπεροξειδία κα	633.660	0		0,78%
7616'	Τεχνουργήματα από αργίλιο, π.δ.κ.α.	448.832	60.384	643,30%	0,55%
3907'	Πολυακετάλες, άλλοι πολυαιθέρεις και ρητίνες-εποξειδία,	447.112	70.963	530,06%	0,55%
9018'	Όργανα και συσκευές για ιατρική, χειρουργική, οδοντιατρική ή κτηνιατρική χρήση,	428.889	389.114	10,22%	0,53%
0307'	Μαλάκια, κατάλληλα για τη διατροφή του ανθρώπου	340.347	142.901	138,17%	0,42%
ΛΟΙΠΑ		2.411.019			
ΣΥΝΟΛΟ		80.910.024	25.118.781	222%	

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Αντίστοιχα, στην πρώτη θέση των εισαγωγών μας βρέθηκαν επίσης οι κατηγορίες πετρελαιοειδών «2709» Λάδια ακατέργαστα, από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (ακατέργαστο πετρέλαιο) και «2710» Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά (εκτός από ακατέργαστα λάδια). Έπεται η επί σειρά ετών πρώτη στις εισαγωγές μας από Τυνησία κατηγορία «τσιμέντα υδραυλικά», ακολουθεί η κατηγορία «2826» Φθοριούχα. Φθοριοπυριτικά, φθοριαργιλικά και άλλα σύμπλοκα άλατα του φθορίου με άνοδο 54% «Θαλαμηγοί και άλλα σκάφη αναψυχής ή αθλητισμού, κανώ κλπ» με ετήσια άνοδο 15,82%. Επίσης σταθερό εισαγόμενο προϊόν είναι η κατηγορία «ποδήλατα» η οποία σημείωσε επίσης ανοδική πορεία με ποσοστό αύξησης 64%. Αύξηση επίσης παρουσίασαν και οι εισαγωγές χουρμάδων (41,2%), των απορριμμάτων και θραυσμάτων από αργίλιο (54%) και των απορριμμάτων και θραυσμάτων από χαλκό (246%).

Συμπερασματικά εξακολουθούμε να θεωρούμε ότι παρά το μικρό της μέγεθος, την υποτίμηση του τυνησιακού νομίσματος και τα μέτρα εξισορρόπησης του εμπορικού της ελλείμματος που λαμβάνονται κατά καιρούς και τα οποία έχουν αρνητικό αντίκτυπο στις ελληνικές εξαγωγές, η Τυνησιακή αγορά παρουσιάζει μακροπρόθεσμα θετικές προοπτικές ως προορισμός των ελληνικών εξαγωγών τόσο μέσω της ενίσχυσης των δυναμικών κλάδων όπως δομικά υλικά και φάρμακα αλλά και με την περαιτέρω διαφοροποίηση των ελληνικών εξαγωγίμων προϊόντων.

Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να εντατικοποιηθούν οι επαφές και η διερεύνηση της τυνησιακής αγοράς μέσω διοργάνωσης επιχειρηματικών αποστολών, συμμετοχής σε εδώ

διεθνείς εκθέσεις καθώς και η συμμετοχή ελληνικών εταιρειών σε διαγωνισμούς προμηθειών ή ελληνικών κατασκευαστικών εταιρειών σε διεθνείς διαγωνισμούς δημοσίων έργων, όπως πχ στους τομείς της ενέργειας, της διαχείρισης αποβλήτων και λιμενικών έργων.

7. Βασικά μακροοικονομικά μεγέθη αγοράς

	2017	2018	2019	2020	2021
Ονομαστικό ΑΕΠ (δισ US\$)	39,96	39,7	38.732	39,55	42,73 ³
ΑΕΠ (δισ US\$ σε PPP)	137,65	144,24	143,23	120,46	137,3 ⁴
Μεταβολή του ΑΕΠ (%)	1,9%	2,5%	1%	-8,8%	3,1%
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (US\$ σε PPP)	10.470	10.890	11.070	10.120 (3.320 ονομαστικό)	11.042 (3.596 ονομαστικό)
Ανεργία (% και κατά μέσο όρο)	15,4%	15,5%	14,9%	17,4%	18,4%
Μέσος ετήσιος πληθωρισμός (%)	5,3%	7,5%	6,7%	5,7%	6,6%
Δημόσιο Χρέος ως % του ΑΕΠ	71	77	72,6%	87,6%	84% ⁵
Εξωτερικό χρέος (σε δισ US\$)	31,05	30,06	27,35	35,225	38,126
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (% του ΑΕΠ)	-10,3	-11,1	-8,4	-6,8	-6,3
Εξαγωγές αγαθών (σε δισ €)	12,573	13,154	14,367	12,084	14,115
Εισαγωγές αγαθών (σε δισ €)	18,284	19,158	19,890	16,051	19,016
Έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου (δισ €)	5,71	6,04	5,52	3,980	4,901
Συναλλαγματική Ισοτιμία (TNA – Ευρώ)	0,355	0,30	0,31	0,30	0,31
Διεθνή συναλλαγματικά αποθέματα (δισ US\$)	5.699	5.59	7,42	9.12	8,32

Πηγές: IMF, The World Bank, INS Tunisie

8. Εξωτερικό Εμπόριο

Σύμφωνα τα προσωρινά στοιχεία της Στατιστικής Αρχής της Τυνησίας (INS) και της Eurostat⁶ για το εξωτερικό εμπόριο της χώρας κατά το προηγούμενο έτος, το 2021, οι εξαγωγές έφτασαν τα 14,115 δισ ευρώ, έναντι 12,084 δισ. ευρώ κατά το έτος 2020, καταγράφοντας αύξηση 16,8%. Το 2020 είχε προηγηθεί πτώση -9,4% έναντι του 2019.

Η αύξηση που παρατηρήθηκε στις εξαγωγές το 2021 αφορά αρκετούς κλάδους. Οι πωλήσεις του ενεργειακού κλάδου στο εξωτερικό αυξήθηκαν κατά 39%, εκ των οποίων αυτές των ορυκτών, των φωσφορικών αλάτων και των παραγώγων αυτών κατά 83,2%. Αύξημένες ήταν και οι εξαγωγές των μηχανολογικών και ηλεκτρολογικών βιομηχανιών κατά 21,9% και της κλωστοϋφαντουργίας, ειδών ένδυσης και δέρματος κατά 14,4%. Αντιθέτως, οι εξαγωγές αγροδιατροφικών βιομηχανιών μειώθηκαν κατά -3,9%.

Το 2021, οι εισαγωγές έφτασαν τα 19,016 δισ ευρώ έναντι 16,051 δισ ευρώ κατά το 2020, καταγράφοντας αύξηση 18,5%. Κατά το 2020 είχε προηγηθεί μείωση 16,7% έναντι του 2019 όπου οι εισαγωγές έφτασαν τα 19,262 δισ ευρώ. Η αύξηση των εισαγωγών προέρχεται από την αύξηση που καταγράφεται στο επίπεδο των εισαγομένων πρώτων υλών και ημικατεργασμένων

³ <https://www.statista.com/statistics/524479/gross-domestic-product-gdp-in-tunisia/>

⁴ World Economic Outlook (April 2022) - GDP, current prices (imf.org)

⁵ <https://www.worldbank.org/en/country/tunisia/publication/economic-update-april-2022>

⁶ https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/country/details_tunisia_en.pdf

προϊόντων (29,7%), της ενέργειας (29,3%), των καταναλωτικών αγαθών (+17%) και κεφαλαιουχικών αγαθών (16%).

Το 2021, το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου διευρύνθηκε και διαμορφώθηκε σε επίπεδο -4,9 δις ευρώ έναντι -3,9 δις ευρώ το 2020. Το ποσοστό κάλυψης εξαγωγών-εισαγωγών υποχώρησε κατά μία μονάδα σε σύγκριση με το 2020 και διαμορφώθηκε στο 74,2%. Το εμπορικό έλλειμμα διαμορφώνεται κυρίως από αυτό με την Κίνα (-1,9 δις ευρώ), την Τουρκία (-809 εκ. ευρώ), την Αλγερία (-474 εκ. ευρώ) και τη Ρωσία (-438 εκ. ευρώ). Από την άλλη πλευρά, το ισοζύγιο του εμπορικού ισοζυγίου αγαθών κατέγραψε πλεόνασμα με άλλες χώρες, κυρίως με τη Γαλλία (1,2 δις ευρώ), τη Γερμανία (567 εκ. ευρώ) και τη Λιβύη (484 εκ. ευρώ). Συνολικά για το 2021, το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου εξαιρουμένης της ενέργειας είναι -3,4 δις ευρώ και αυτό του ενεργειακού ισοζυγίου ανέρχεται σε -1,6 δις ευρώ (32,2% του συνολικού ελλείμματος) έναντι -1,3 δις ευρώ το 2020.

Βασικότεροι εμπορικοί εταίροι είναι η Ε.Ε (Γαλλία, Ιταλία, Γερμανία και Ισπανία οι 4 πρώτες ευρωπαϊκές χώρες), η Κίνα, η Αλγερία, οι ΗΠΑ, η Τουρκία, η Λιβύη, η Αίγυπτος, η Νότιος Κορέα, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ρωσία. Τα τελευταία πάντως χρόνια, βασικός στόχος της οικονομικής διπλωματίας είναι η στροφή προς την αφρικανική αγορά και η αξιοποίηση των ευκαιριών που αυτή παρουσιάζει.

Ως προς την Ε.Ε., η Τυνησία αποτελεί τον 35^ο σημαντικότερο εταίρο της (34^ος εταίρος στις εισαγωγές και 31^ος εταίρος στις εξαγωγές). Οι εξαγωγές της Τυνησίας προς την ΕΕ (70,2% των συνολικών εξαγωγών της) αυξήθηκαν κατά 18,8% και έφθασαν τα 10,263 δις ευρώ. Η αύξηση αυτή οφείλεται στην ενίσχυση των εξαγωγών προς ορισμένους ευρωπαίους εταίρους, όπως η Ιταλία (31,4%), η Γερμανία (24,9%), η Γαλλία (10,7%). Η μεγαλύτερη πτώση εξαγωγών προς ευρωπαϊκούς εταίρους παρατηρήθηκε στις εξαγωγές προς την Ισπανία (-16,4%). Σε ότι αφορά το εμπόριο με τις αραβικές χώρες, μείωση παρουσίασαν οι εξαγωγές με την Αλγερία (-20,2%) η οποία αποτελεί σημαντικό εταίρο και αύξηση με τη Λιβύη (34,5%) και το Μαρόκο (24,5%).

Οι εισαγωγές αγαθών από την Ε.Ε. (47,7% των συνολικών εισαγωγών) αυξήθηκαν κατά 23,3% φθάνοντας τα 10,838 δις ευρώ. Περισσότερο αυξημένες ήταν οι εισαγωγές από την Ιταλία κατά 15,8%, τη Γερμανία κατά 15,4% και τη Γαλλία κατά 9%.

Τα βασικά εξαγόμενα προϊόντα της Τυνησίας είναι: Ηλεκτρικά μηχανήματα και εξοπλισμός, ρουχισμός και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, ορυκτά καύσιμα, υποδήματα, ελαιόλαδο, οχήματα, μηχανολογικός εξοπλισμός, πλαστικά. Τα βασικά εισαγόμενα προϊόντα είναι μηχανήματα και μηχανολογικός εξοπλισμός, αυτοκίνητα, πλαστικά, πετρελαιοειδή, δημητριακά, φαρμακευτικά, σίδηρος και χάλυβας, βαμβάκι.

Οι εξαγωγές της ΕΕ προς την Τυνησία αφορούν κυρίως μηχανήματα και εξοπλισμό μεταφορών, είδη κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης, προϊόντα χημικών και συναφών βιομηχανιών, βασικά μέταλλα και ορυκτά. Οι εισαγωγές της Ε.Ε από την Τυνησία αφορούν κυρίως μηχανήματα και εξοπλισμό μεταφορών, είδη κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης και αγροτικά προϊόντα.. Οι τυνησιακές αρχές επιδιώκουν τη διαφοροποίηση των εμπορικών εταίρων της χώρας και την ενδυνάμωση των διπλωματικών και οικονομικών σχέσεων και με άλλους εταίρους (π.χ. Ρωσία, Τουρκία, Ινδία, κλπ).

Εξωτερικό εμπόριο της Τυνησίας τα τελευταία έτη (Ποσά σε δις ευρώ)

	2017	2018	2019	2020	2021
Εισαγωγές	18,284 Μεταβολή 6,6%	19,158 Μεταβολή 4,8%	19,262 Μεταβολή 0,5%	16,051 Μεταβολή -16,5%	19,016 Μεταβολή 18,5%
Εξαγωγές	12,573 Μεταβολή 7,9%	13,154 Μεταβολή 4,6%	13,339 Μεταβολή 1,4%	12,084 Μεταβολή -9,3%	14,115 Μεταβολή 16,8%
Εμπορικό ισοζύγιο	-5,710 Μεταβολή 3,8%	-6,005 Μεταβολή 5,2%	-5,923 Μεταβολή -1,4	-3,980 Μεταβολή -32,8%	-4,901 Μεταβολή 23,5%
Όγκος εμπορίου	30,857 Μεταβολή 7,2%	32,312 Μεταβολή 4,7%	32,601 Μεταβολή 0,9%	28,171 Μεταβολή -13,6%	33,130 Μεταβολή 17,8

Πηγή Ε.Ε. https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/country/details_tunisia_en.pdf

B. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1. Θεσμικό πλαίσιο

Σχεδόν το σύνολο της νομοθεσίας που αφορά στη σύσταση και λειτουργία εταιρειών (κώδικας εμπορικών εταιρειών, εμπορικός κώδικας, κώδικας τελωνείων, εργατική νομοθεσία, επενδυτικός νόμος κ.α.) είναι διαθέσιμος στο διαδίκτυο στη γαλλική, στην επίσημη ιστοσελίδα της Κυβέρνησης <http://www.legislation.tn/fr> όπου συγκεντρώνεται η γενικότερη νομοθεσία και λειτουργεί μηχανή αναζήτησης. Επίσης, απευθείας πρόσβαση στην βασική σχετική νομοθεσία παρέχεται από τον ιστοτόπο <http://www.commententreprenre.tn/legislation-en-vigueur/> μέσω σχετικών συνδέσμων για τους βασικούς κώδικες, νόμους και διατάγματα. Στον ίδιο ιστοτόπο διατίθενται πρότυπα εγγράφων για την έναρξη και λειτουργία επιχείρησης. Επίσης, η εμπορική νομοθεσία είναι διαθέσιμη και στον ιστοτόπο <https://www.jurisitetunisie.com/textes/index.html> Οι εταιρίες καταχωρούνται στο εμπορικό μητρώο της Τυνησίας http://www.registre-commerce.tn/search/RCCSearch.do?action=getPage&rg_type=PM&search_mode=NORMAL

1.1 Νομικές μορφές εταιριών

Οι βασικοί τύποι εταιρειών στην Τυνησία έχουν ως εξής:

Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Société à responsabilité limitée - SARL)

Νομικό Πρόσωπο που συστήνεται από δύο ή περισσότερα (έως 50) άτομα που δεν έχουν ευθύνη ως προς τυχόν απώλειες πέραν του ποσού της εταιρικής τους μερίδας. Ο νόμος δεν καθορίζει ελάχιστο κεφάλαιο για αυτό τον τύπο εταιρείας. Η εταιρεία διευθύνεται από έναν ή περισσότερους που μπορούν να ενεργούν στο όνομα αυτής.

Εταιρεία Μονοπρόσωπη Περιορισμένης Ευθύνης. (Société unipersonnelle à responsabilité limitée – SUARL)

Η Μονοπρόσωπη Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης συγκροτείται από ένα φυσικό πρόσωπο το οποίο διαχειρίζεται προσωπικά την εταιρεία και κατέχει τις ευθύνες της διαχείρισης. Δύναται να παραχωρήσει τη διαχείριση σε τρίτο πρόσωπο. Η εταιρεία διαλύεται λόγω θανάτου, ανικανότητας ή χρεωκοπίας του συστικού προσώπου. Εντούτοις, σε περίπτωση θανάτου, ένας κληρονόμος δύναται να συνεχίσει τη λειτουργία της. Ο νόμος δεν καθορίζει ελάχιστο κεφάλαιο για αυτό τον τύπο εταιρείας, από πηγές της αγοράς αναφέρεται το ποσό των 1.000 δηναρίων.

Ανώνυμος Εταιρεία (Société Anonyme)

Η Ανώνυμος Εταιρεία πρέπει να έχει μετοχικό κεφάλαιο τουλάχιστον 5.000 δηνάρια στην περίπτωση που δεν προβαίνει σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου. Για να είναι δυνατόν να προβεί σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, απαιτείται τουλάχιστον κεφάλαιο 50.000 δηναρίων. Οι μέτοχοι πρέπει να είναι τουλάχιστον επτά και διοικείται από διοικητικό συμβούλιο.

Ομόρρυθμος Εταιρεία (Société en Nom Collectif)

Η Ομόρρυθμος Εταιρεία συστήνεται από δύο ή περισσότερα άτομα όπου η ευθύνη των εταίρων, που είναι ίδια για όλους. Καθένας ευθύνεται με όλη του την περιουσία και για το σύνολο των υποχρεώσεων της εταιρείας. Η διοίκηση της εταιρείας ασκείται από όλους τους εταίρους εκτός αν προβλέπεται κάτι αντίθετο. (<https://www.jurisitetunisie.com/tunisie/codes/cs/cs1030.htm>)

Απλή Ετερόρρυθμος Εταιρεία La société en commandite simple

Στον τύπο αυτό κατ'ελάχιστον δύο εταίροι ευθύνονται προσωπικά και απεριόριστα και για τις εταιρικές υποχρεώσεις ενώ δύο κατ'ελάχιστον εταίροι ευθύνονται περιορισμένα, δηλαδή μόνο μέχρι του ποσού της εισφοράς τους, και αποκαλούνται ετερόρρυθμοι εταίροι. Απαιτείται ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο 5.000 δηναρίων.

Κοινοπραξία La société en participation

Εταιρία προσώπων συσταθείσα με σύμβαση με την οποία οι εταίροι καθορίζουν ελεύθερα τα αμοιβαία δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους και καθορίζουν τις εισφορές τους στις ζημίες και στα μερίδιά τους στα κέρδη και την οικονομία που μπορεί να προκύψουν από αυτές. Υπόκειται στους γενικούς κανόνες των εταιρειών και μπορεί να έχει εμπορικό σκοπό.

Ο κώδικας των εμπορικών εταιρειών βρίσκεται διαθέσιμος εδώ: http://www.legislation.tn/fr/affich-code/Code-des-soci%C3%A8t%C3%A9s-commerciales_94

1.2 Διαδικασία ίδρυσης εταιρίας (ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα και υπολογισμός κόστους)

Για τις περισσότερες επιχειρηματικές δραστηριότητες, ήτοι αυτές που αφορούν βιομηχανικά projects ή υπηρεσίες, τόσο για εγχώριες όσο και για ξένες επενδύσεις οι διαδικασίες γίνονται μέσω του Γραφείου Agency for Promotion of Industry and Innovation (APII) <http://www.tunisieindustrie.nat.tn/en/doc.asp?mcat=16&mrub=122>. Το εν λόγω Γραφείο αποτελεί ένα κέντρο όπου διεκπεραιώνονται ενοποιημένα στον ίδιο χώρο όλες οι διοικητικές διαδικασίες που είναι αρμοδιότητα διαφορετικών υπηρεσιών ως προς τη δημιουργία επιχείρησης. Τα βασικά στάδια ίδρυσης εταιρείας περιγράφονται στον κάτωθι πίνακα. Λεπτομέρειες για τα έγγραφα που απαιτούνται παρέχονται στον ιστοτόπο της Παγκόσμιας Τράπεζας <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/tunisia/starting-a-business>. Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτής για την έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας στην Τυνησία απαιτούνται εννέα διαδικασίες και 11 εργασιακές ημέρες και κόστος περίπου 150 δολ. ΗΠΑ. Από εκτίμηση πάντως εδώ παραγόντων της αγοράς γίνεται λόγος ότι η διαδικασία μπορεί να απαιτήσει 40 ημέρες και το κόστος να φθάσει τα 500 δολ. ΗΠΑ. Ιδιαίτερα χρήσιμη είναι και η ιστοσελίδα <http://www.commententreprenre.tn/> η οποία παρουσιάζει αναλυτικά τις διαδικασίες ίδρυσης εταιρείας (γαλλικά) <http://www.commententreprenre.tn/demarches-prealables/>

Αναλυτικά η διαδικασία σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα έχει ως εξής:

	Διαδικασία	Απαιτούμενες Ημέρες	Κόστη
1	Κατάθεση κεφαλαίου σε τράπεζα στο όνομα της συσταθείσας εταιρείας. Πρόκειται για ειδικό λογαριασμό (“compte bloqué”), με μόνο σκοπό την κατάθεση κεφαλαίου και ενεργοποιείται με την έναρξη δραστηριοτήτων.	1 ημέρα	-
2	Καταχώρηση του καταστατικού της εταιρείας στο Γραφείο One Stop Desk του οργανισμού Agency for the Promotion of Industry and Innovation - APII, (Agence Nationale de la Promotion de l'Industrie et de l'Innovation) www.tunisieindustrie.nat.tn και απόκτηση σχετικής βεβαίωσης. Απαιτούνται δέκα επικυρωμένα αντίγραφα για τις διάφορες υπηρεσίες. Αν η εταιρεία επιδιώκει την υπαγωγή της σε καθεστώς κινήτρων ή πρόκειται για εξαγωγική εταιρεία, συμπληρώνεται σχετική αίτηση στην ίδια υπηρεσία ατελώς.	1 ημέρα	TND 150
3	Φορολογική έναρξη στο Tax Control Desk (Contrôle des Impôts) του APII και απόκτηση ΑΦΜ	1 ημέρα	Ατελώς
4	Κατάθεση εγγράφων στο νομικό/δικαστικό τμήμα του APII (Court Clerk)	1 ημέρα	TND 50
5	Δημοσίευση της αίτησης καταχώρησης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Τυνησίας (JORT) στο αρμόδιο Γραφείο του APII, Official Gazette counter. Η διαδικασία αυτή δεν κωλύει τις επόμενες.	7 ημέρες	TND 100
6	Καταχώρηση της εταιρείας στο νομικό/δικαστικό τμήμα (Court Clerk) του APII (Registre du Commerce at the Greffe du Tribunal). Για την απόκτηση αντιγράφου απαιτείται η απόδειξη από την αίτηση δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.	1 ημέρα (ταυτόχρονα με την ανωτέρω διαδικασία)	TND 10 ανα αντίγραφο, απαιτούνται τρία)
7	Εγγραφή στην υπηρεσία κοινωνικής ασφάλισης, National Social Security Fund.	1 ημέρα (ταυτόχρονα με την ανωτέρω διαδικασία)	TND 5
8	Ενημέρωση υπηρεσίας «Επιθεώρησης Εργασίας», Labor inspectorate office. Με συστημένη επιστολή αποστέλλεται σε τρία αντίγραφα διακήρυξη όπου καταγράφεται η επωνυμία, ο σκοπός η Δ/ση της εταιρείας το όνομα, η ηλικία και η εθνικότητα του εργοδότη, ο αρ. κοινωνικής ασφάλισης, ο αριθμός και τα στοιχεία, η ειδικότητα των μονίμων και εποχιακών υπαλλήλων και η άδεια παραμονής των αλλοδαπών.	1 ημέρα (ταυτόχρονα με την ανωτέρω διαδικασία)	Ατελώς
9	Δημιουργία Σφραγίδας.	1 ημέρα (ταυτόχρονα με την ανωτέρω διαδικασία)	TND 10

Πηγή: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/tunisia/starting-a-business>

1.3 Τιμολόγηση

Η τунησιακή Κυβέρνηση επιδοτεί, για κοινωνικούς λόγους, τις τιμές σε μια σειρά βασικών προϊόντων ζάχαρη, αλεύρι, ψωμί, πετρελαιοειδή, προπάνιο, γάλα και δημητριακά. Το κόστος των επιδοτήσεων ανέρχεται στο 2,3% του ΑΕΠ και ισχύουν για το σύνολο της τунησιακής κοινωνίας. Από πλευράς ΔΝΤ προτείνεται η κατάργηση των επιδοτήσεων χωρίς διάκριση και διατήρησή τους μόνο για τα ασθενέστερα στρώματα. Επιπλέον η τιμολόγηση αγαθών και υπηρεσιών που προέρχονται από κρατικά μονοπώλια είναι ελεγχόμενη (νερό, ηλεκτρισμός, υγραέριο, ταχυδρομικές υπηρεσίες, λιμενικές και αεροπορικές υπηρεσίες).

Γενικά η τιμολόγηση των τунησιακών προϊόντων –εκτός επιδοτούμενων είναι σε χαμηλότερα επίπεδα από τα ελληνικά και ευρωπαϊκά. Βάσει της Συμφωνία Σύνδεσης με την Ε.Ε. τον Ιανουάριο του 2008 επήλθε κατάργηση δασμών για τα εισαγόμενα από την Ε.Ε. βιομηχανικά προϊόντα. Τα τρόφιμα και τα γεωργικά προϊόντα, εκτός ολίγων περιπτώσεων, έχουν εξαιρεθεί από την διαδικασία αυτή – οι εισαγωγές τους στην Τунησία επιβαρύνονται με υψηλούς δασμούς ως 36%. Με την υπό διαμόρφωση νέα Συμφωνία ALECA (Accord de Libre-Echange Approfondi et Complet - Σφαιρική και σε βάθος συμφωνία ελευθέρων συναλλαγών) μεταξύ Ε.Ε.-Τунησίας, προβλέπεται, μεταξύ άλλων και η μείωση/κατάργηση δασμών σε εισαγωγές προϊόντων γεωργίας και αλιείας καθώς και απλοποίηση τελωνειακών διαδικασιών. Με νόμο του 2015 επί της τιμολόγησης και του ανταγωνισμού, δίνονται εκτεταμένες αρμοδιότητες στο Συμβούλιο Ανταγωνισμού (Conseil de la Concurrence) και θεσπίζονται αυστηρότερες ποινές για πρακτικές αθέμιτου ανταγωνισμού.

1.4 Σήμανση / πιστοποίηση προϊόντων (ετικέτες, πιστοποιήσεις)

Οι βασικοί κανόνες τυποποίησης και σήμανσης προϊόντων προβλέπεται από το νόμο Προστασίας Καταναλωτή υπ. αρ. 117 του 1992 η οποία τηρείται κυρίως για τα διεθνή εξαγόμενα προϊόντα.

Στην Τунησία υπάρχει σε μεγάλο βαθμό η εξυπηρέτηση μετά την πώληση ιδιαίτερα σε πωλήσεις ηλεκτρονικών και οικιακών συσκευών και το καταναλωτικό κοινό ενδιαφέρεται για την ασφάλεια των προϊόντων. Απαιτείται η ύπαρξη τεχνικών οδηγιών σε αραβικά και γαλλικά ή αγγλικά. Πάντως, επί του παρόντος, τα τунησιακά προϊόντα δεν ακολουθούν όλα διαδικασίες τυποποίησης.

Ο αρμόδιος οργανισμός τυποποίησης και πνευματικής ιδιοκτησίας είναι το L'Institut National de la Normalisation et de la Propriété Industrielle (INNORPI) <http://www.innorpi.tn>, ο οποίος είναι υπεύθυνος για τα εθνικά πρότυπα παραγωγής και έχει εισάγει τις διαδικασίες πιστοποίησης ISO 14000 και σταδιακά επικρατεί και το πρότυπο ISO 9001 με το οποίο έχουν πιστοποιηθεί ήδη αρκετές εταιρείες στη βιομηχανία, επί του παρόντος 1.500 περίπου.

Πιστοποιημένα διεθνή εργαστήρια και γραφεία ελέγχου επιτρέπεται να λειτουργούν στην Τунησία με σκοπό τον έλεγχο προϊόντων και τη συμμόρφωσή τους στα ισχύοντα πρότυπα. Ο Εθνικός Οργανισμός Διαπίστευσης είναι το Tunisian Accreditation Council (TUNAC) <http://www.tunac.tn/> το οποίο αξιολογεί και διαπιστεύει τους σχετικούς οργανισμούς ήτοι εργαστήρια, και γραφεία επιθεώρησης και πιστοποίησης σε συμφωνία με τα εγχώρια και διεθνή πρότυπα. Το TUNAC έχει συνάψει συμφωνίες αμοιβαίας αναγνώρισης με τον διεθνή οργανισμό International Laboratory Accreditation Cooperation (ILAC), <http://ilac.org/>, τον ευρωπαϊκό European Cooperation for Accreditation (EA) <http://www.european-accreditation.org> και το International Accreditation of Forum (IAF).

Τα βασικά προαπαιτούμενα συσκευασίας για τα εισαγόμενα προϊόντα έχουν ως εξής: Σήμανση στην αραβική (και γαλλική ή αγγλική), όνομα και στοιχεία επαφής εισαγωγικής

εταιρείας, όνομα εξαγωγικής εταιρείας, ημερομηνία παραγωγής και λήξης και σύνθεση προϊόντος, χρήση μετρικού συστήματος, υποχρεωτική αναγραφή "Made In" (ελέγχεται από τα τελωνεία).

Σε ότι αφορά τα πρότυπα και τους κανόνες εισαγωγής τροφίμων και αγροτικών προϊόντων ισχύουν τα εξής:

Ακολουθείται ο ευρωπαϊκός κανονισμός τροφίμων 178/2002 ο οποίος θέτει τις γενικές αρχές της νομοθεσίας τροφίμων και τις διαδικασίες για την ασφάλειά τους. Επίκειται η δημιουργία του Οργανισμού National Board for Food Safety που θα έχει την εποπτεία του τομέα υποκαθιστώντας πολλούς φορείς που επικαλύπτονται. Άλλοι βασικοί νόμοι είναι ο Ν. 72 του 1992 σχετικά με υγειονομικούς ελέγχους και προϋποθέσεις για τα ακατέργαστα προϊόντα φυτικής και ζωικής προέλευσης καθώς και τα ζωντανά ζώα ο οποίος συμπληρώνεται και από τους Ν. 5 του 1999 και 24 του 1999. Η κυκλοφορία και η διανομή γεωργικών προϊόντων και αλιευμάτων καθορίζεται από το νόμο 86 του 1994 ενώ η παραγωγή η εισαγωγή και εμπορία σπόρων και λοιπού σχετικού υλικού καθορίζεται από τους νόμους 42 του 1999 όπως τροποποιήθηκε από το νόμο 66 του 2000.

Από τις αρχές του 2019 έχει καταριστεί ο νέος Νόμος για την Ασφάλεια Τροφίμων και Ζωοτροφών

[https://gain.fas.usda.gov/Recent%20GAIN%20Publications/Food%20and%20Feed%20Safety%20Law Tunis Tunisia 2-25-2019.pdf](https://gain.fas.usda.gov/Recent%20GAIN%20Publications/Food%20and%20Feed%20Safety%20Law%20Tunis%20Tunisia%202-25-2019.pdf).

Τα βασικά μέτρα του νόμου περιλαμβάνουν τη δημιουργία εθνικής αρχής για την ασφάλεια των τροφίμων καθώς και εθνικής υπηρεσίας για την αξιολόγηση κινδύνου, που θα έχουν την εποπτεία του τομέα υποκαθιστώντας πολλούς φορείς που επικαλύπτονται τα οποία θα αναφέρονται στον Υπουργό Υγείας. Ο νόμος επιτρέπει μια μεταβατική περίοδο, κατά την οποία τα κείμενα εφαρμογής θα καταργήσουν και θα αντικαταστήσουν ορισμένους κανονισμούς για την ασφάλεια των τροφίμων και των ζωοτροφών. Η μεταβατική περίοδος είχε αρχικά προγραμματιστεί να διαρκέσει δύο χρόνια. Ωστόσο, ο χρόνος που απαιτείται για να θεσπιστούν όλα τα κείμενα εφαρμογής του Νόμου για την Ασφάλεια των Τροφίμων και των Ζωοτροφών επεκτάθηκαν μετά την κρίση του COVID-19. Ως αποτέλεσμα, δεν έχει καθοριστεί χρονοδιάγραμμα για το πότε θα εφαρμοστεί ο νόμος για την ασφάλεια των τροφίμων και των ζωοτροφών και οι ισχύοντες κανονισμοί της Τυνησίας για την ασφάλεια των τροφίμων και των ζωοτροφών θα παραμείνουν σε ισχύ μέχρι νεωτέρας

Ο πλήρης κατάλογος των νομοθετημάτων ως το 2017 που σχετίζονται με τα προϊόντα διατροφής περιέχεται στο σύνδεσμο

http://www.ctaa.com.tn/fileadmin/user_upload/doc/Recueil.pdf.

Ο οργανισμός National Agency of the Sanitary and Environmental Control of Products (ANCSEP) οργανώνει και συντονίζει τις πολιτικές ελέγχου τροφίμων και εποπτεύει τα διεθνή και εθνικά πρότυπα για τους υγειονομικούς και περιβαλλοντικούς ελέγχους επί αυτών.

Πλήρης και αναλυτική περιγραφή για τα απαιτούμενα της σήμανσης τροφίμων, τη σήμανση περί διατροφικής αξίας, πρόσθετων κλπ καθώς και τα ισχύοντα πρότυπα για σημαντικές ομάδες τροφίμων όπως γαλακτοκομικά, δημητριακά, κ.α. παρέχεται στην αναφορά Food and Agricultural Import Regulations and Standards Country Report, Tunisia της αμερικανικής υπηρεσίας USDA Foreign Agricultural Service η οποία είναι διαθέσιμη εδώ: <https://www.fas.usda.gov/data/tunisia-food-and-agricultural-import-regulations-and-standards-country-report>

Σε ότι αφορά τη διαδικασία καταχώρησης φαρμάκων για ανθρώπινη χρήση και κτηνιατρικών καθώς και υποδείγματα απαιτούμενων φακέλων έγκρισης παρέχονται στο εγχειρίδιο του Υπουργείου Υγείας που είναι διαθέσιμο εδώ:

<http://www.dpm.tn/accueil/reglementation>

1.5 Τελωνειακή νομοθεσία - Διαδικασίες εισαγωγής / περιορισμοί εισαγωγών

Η Τυνησία συμμετέχει στον ΠΟΕ και ως εκ τούτου έχει υιοθετήσει το σχετικό επιβαλλόμενο καθεστώς διευκόλυνσης εμπορίου. Παρόλα αυτά διατηρούνται κάποιοι περιορισμοί. Η τυνησιακή νομοθεσία απαγορεύει την εξαγωγή συναλλάγματος για πληρωμή εισαγωγών προ της παρουσίασης στην τράπεζα εγγράφων επιβεβαίωσης της φόρτωσης και αποστολής εμπορευμάτων στη χώρα. Αυτό γίνεται μέσω του μεταφορέα και των τυνησιακών τελωνείων. Σύμφωνα με την τυνησιακή νομοθεσία, η πληρωμή των εισαγωγών, με ορισμένες εξαιρέσεις, γίνεται με την διαδικασία (irrevocable) letter of credit ή Cash Against Documents και δεν είναι δυνατή η προπληρωμή των εμπορευμάτων με αποτέλεσμα αυξημένα κόστη συναλλαγής και μεγαλύτερο ρίσκο για τους εξαγωγείς.

Για τον τελωνειακό έλεγχο απαιτείται σχετική αίτηση που υποβάλλεται με τιμολόγιο, κατάλογο συσκευασίας, και φορτωτική.

Για μερικές κατηγορίες προϊόντων όπως αγροτικά προϊόντα, αυτοκίνητα και προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας απαιτείται άδεια εισαγωγής από το Υπουργείο Εμπορίου και υπάρχουν κάποια επιτρεπόμενα ποσοστά για καταναλωτικά αγαθά ανταγωνιστικά της εγχώριας παραγωγής. Επ αυτού, απαιτούνται συγκεκριμένα έγγραφα όπως συμβόλαια, λεπτομερής πληροφόρηση επί των προϊόντων, της καταγωγής τους και των συμβαλλόμενων μερών. Οι αιτήσεις χορηγούνται από τα επιμελητήρια και ο αντιπρόσωπος τις υποβάλλει στο Υπουργείο εμπορίου μαζί με σχετικές αποδείξεις και δικαιολογητικά. Οι άδειες έχουν ετήσια διάρκεια εκτός από ορισμένα ευαίσθητα προϊόντα. Για φυτικά και ζωικά προϊόντα στα οποία επιβάλλεται φυτουγειονομικός έλεγχος, αυτός διενεργείται από ελεγκτές του Υπουργείου Γεωργίας και απαιτείται σχετικό πιστοποιητικό (υγειονομικό, κτηνιατρικό, φυτουγειονομικό) και ίσως επιπλέον πιστοποιητικά ανάλογα την περίπτωση.

Τα αγροτικά προϊόντα από τις χώρες Βορείου Αφρικής και αραβικές έχουν ευνοϊκότερους δασμούς. Οι τελωνειακοί δασμοί (customs duty tax) εκκινούν από 10% και κλιμακώνονται με τα είδη πολυτελείας να υπόκεινται στους μεγαλύτερους δασμούς. από Σε κάποιες περιπτώσεις επιβάλλονται και δασμοί anti-dumping.

Ο Φαρμακευτικός τομέας είναι ελεγχόμενος και προστατευμένος και ελέγχεται από την Υπηρεσία "Κεντρικό Φαρμακείο Τυνησίας" (Pharmacie Centrale <http://www.phct.com.tn/index.php>).

Στην Τυνησία εφαρμόζεται ο τελωνειακός κωδικός εναρμονισμένου συστήματος (Harmonized System HS)

Για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε ελεύθερες ζώνες και σε εισαγωγές που αφορούν σε υλικά απαραίτητα στην παραγωγή αποκλειστικά εξαγωγικών εταιρειών⁷ δεν επιβάλλονται οι τυπικές διαδικασίες διεθνούς εμπορίου αλλά πολύ απλούστερες, αρκεί ένα πιστοποιητικό εισαγωγής και εμπορικό τιμολόγιο.

Το 1996 η Τυνησία επικύρωσε τη Συμφωνία Σύνδεσης (Association Agreement) με την Ε.Ε. βάσει της οποίας δημιουργήθηκε ζώνη ελευθέρου εμπορίου (free trade zone) για τα βιομηχανικά προϊόντα τον Ιανουάριο του 2008 (κατάργηση δασμών για τα εισαγόμενα από την Ε.Ε. βιομηχανικά προϊόντα). Βάσει της Τελωνειακής Συμφωνίας Ε.Ε.-Τυνησίας, τα τυνησιακά τελωνεία μπορούν να απαιτήσουν τα αποδεικτικά έγγραφα για την παροχή του πιστοποιητικού

⁷ Δες σελίδα 38

EUR.1 προκειμένου να μην επιβάλλουν δασμούς. Τα τρόφιμα και τα γεωργικά προϊόντα έχουν εξαιρεθεί από την διαδικασία αυτή και υπάρχουν σε εξέλιξη διαπραγματεύσεις μεταξύ Τυνησίας και Ε.Ε., για την επέκταση των μέτρων μείωσης των δασμών και στα προϊόντα αυτά στο πλαίσιο σύναψης σφαιρικής και σε βάθος συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών (Accord de libre échange complet et approfondi – ALECA).

Οι τυνησιακές εταιρίες που χαρακτηρίζονται ως καθόλα εξαγωγικές εταιρίες (entreprises totalement exportatrices, 70% του κύκλου εργασιών προέρχεται από εξαγωγές, για ορισμένες κατ' εξαίρεση το 50%) έχουν δικαίωμα εισαγωγής προϊόντων π.χ. εξοπλισμός, πρώτες ύλες, ημιτελή προϊόντα για την παραγωγή, υπό προϋποθέσεις, χωρίς δασμούς και φόρους. Το αν η εταιρία εισάγει το προϊόν χωρίς φόρους και δασμούς ως "εξοπλισμό" εξαρτάται από τις ενέργειες της ίδιας της εταιρίας.

Το δασμολόγιο είναι επίσης προσβάσιμο σε όλους τους ενδιαφερομένους μέσω του ιστοτόπου των τελωνείων <https://www.douane.gov.tn/consultation-tarif-2/> Τα στοιχεία επικοινωνίας με τα τυνησιακά τελωνεία έχουν ως κάτωθι:

Direction Générale des Douanes, <http://www.douane.gov.tn/>

Rue Asdrubal Lafayette, 1002 Tunis, Tunisia

Tel: (+216) 71-799-700, Fax: (+216) 71-791-644

Επίσης μπορεί να γίνει αναζήτηση των δασμών στη σελίδα του ΠΟΕ Tariff Download Facility <http://tariffdata.wto.org/ReportersAndProducts.aspx>

Αν τα εισαγόμενα προϊόντα απευθύνονται στην εσωτερική αγορά της Τυνησίας, επιβάλλονται οι ακόλουθοι φόροι, ανάλογα με το προϊόν: ΦΠΑ (συνήθως 18%) , FODEC ο οποίος είναι επαγγελματικός φόρος και αναφέρεται στην ανάπτυξη του βιομηχανικού ανταγωνισμού, A.I.R. (Avance Impot sur le Revenu) ο οποίος αναφέρεται σε φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις, προκαταβάλλεται, όπως δηλώνει το όνομά του, και επιστρέφεται/αφαιρείται, θεωρητικά, στο τέλος της λογιστικής χρήσης και ενδεχομένως, ανάλογα με το προϊόν, μικρότεροι φόροι. Ο φόρος κατανάλωσης (droit de consommation) επιβάλλεται σε είδη πολυτελείας και κυμαίνεται από 10% έως 700%. βλ. <http://www.douane.gov.tn/index.php?id=604>. Ο φόρος A.I.R. ανέρχεται σε 10% της τελικής τιμής του προϊόντος, και αφού έχουν επιβληθεί φόροι και δασμοί, με αποτέλεσμα ο φόρος να εκτιμάται στο 30% της αρχικής τιμής του προϊόντος. Τα τυνησιακά τελωνεία έχουν τη δυνατότητα να επιβάλλουν τους φόρους όχι βάσει των τιμών των τιμολογίων που συνοδεύουν τα εμπορεύματα αλλά βάσει διεθνών τιμών.

Οι τελωνειακές διαδικασίες έχουν απλοποιηθεί από το 2015 μέσω της διαδικασίας DAE (Demande d'Autorisation d'enlèvement ou d'embarquement/ Request for collection authorization). Σχετικός σύνδεσμος περί των διαδικασιών: Γεν. Δ/ση Τελωνείων <http://www.douane.gov.tn/index.php?id=101>. **Η προσωρινή εισαγωγή αγαθών και εξοπλισμού επιτρέπεται χωρίς την επιβολή δασμών, ενώ αγαθά που εισάγονται για εγχώρια τελειοποίηση και επανεξαγωγή υπόκεινται σε καταβολή μειωμένων δασμών.**

Ιδιαίτερα σημαντική βοήθεια στις εταιρίες που ενδιαφέρονται να εξάγουν στην Τυνησία και άλλες μεσογειακές χώρες είναι το EuroMed Trade Helpdesk που ιδρύθηκε πρόσφατα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το International Trade Center. Μέσω δωρεάν εγγραφής παρέχονται βασικές πληροφορίες για την αγορά, τους δασμούς και τις διαδικασίες εισαγωγής και εξαγωγής. EuroMed Trade Helpdesk: euromed.macmap.org. ΕΛΩ ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΙ ΤΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗΣ. Χρήσιμη για το εμπόριο και τις εξαγωγές με την Τυνησία

είναι και η ενημέρωση που παρέχεται από την Ε.Ε. στις ιστοσελίδες <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/tunisia/>.

Πρόσφατα ξεκίνησε πρόσφατα τη λειτουργία της νέας διαδικτυακής πύλης της Ε.Ε. Access2Markets <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/> Η πύλη η οποία αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό εργαλείο για τους ευρωπαίους και Έλληνες επιχειρηματίες καλύπτει και την Τυνησία. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αντλήσουν έγκυρη πληροφόρηση για το διμερές πλαίσιο Ε.Ε. - τρίτων χωρών, καθώς και πληροφόρηση για το δασμολόγιο, τις τελωνειακές διαδικασίες, φορολογικό καθεστώς κ.α. **Μεταξύ άλλων υπάρχει και ενημερωμένος κατάλογος για τα εμπόδια στο εμπόριο στην Τυνησία:** <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/barriers/results?isSps=false&countries=TN>. Εξ αυτών πιο πρόσφατο εμπόδιο είναι οι διαδικασίες που αφορούν στην εισαγωγή σοκολάτας και τυριών. ΕΠΙΣΗΣ ΕΛΩ ΕΙΝΑΙ ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ ΤΥΧΟΝ ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ Η ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟΥΣ ΔΑΣΜΟΥΣ. (ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΕΧΟΥΝ ΜΟΝΟ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ ΑΠΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΙΡ).

Επίσης, σημαντικό στοιχείο είναι η δυνατότητα αναζήτησης έγκυρων στατιστικών στοιχείων διμερούς εμπορίου ανά κωδικό Η.Σ. <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/statistics> με επιλογή της χώρας, συναλλαγής και έτους.

1.6 Καθεστώς Ιδιοκτησίας

Με το άρθρο 8 του ισχύοντος επενδυτικού Νόμου (Ν. 71/2016) τα κεφάλαια, η ιδιοκτησία και τα πνευματικά δικαιώματα είναι εγγυημένα και υπόκεινται στην ισχύουσα νομοθεσία, τυχόν απαλλοτρίωση γίνεται αποκλειστικά για λόγους δημοσίου συμφέροντος και με την αντιστοιχούσα αποζημίωση.

1.7 Εργασιακό καθεστώς - Αγορά Εργασίας

Ελάχιστος Εγγυημένος Μισθός

Ώρες εργασίας	Μισθός	Ωρομίσθιο
40 ώρες	365,732 Τυν. Δηνάρια	2,110 Τυν. Δηνάρια
48 ώρες	429,312 Τυν. Δηνάρια	2,064 Τυν. Δηνάρια

Ελάχιστος Εγγυημένος Μισθός στη γεωργία (ημερομίσθιο): 14,560 TND

Πηγή: <https://www.paie-tunisie.com/369/fr/smig-et-smag.aspx>

Οι τρέχουσες κατώτατες αμοιβές και οι τελευταίες αυξήσεις καθορίζονται με το κυβερνητικό διάταγμα n°1069 της 30 Σεπτεμβρίου 2020.

Κοινωνική Ασφάλιση – CNSS: Οι εργαζόμενοι πληρώνουν μέσω απ'ευθείας κρατήσεων από τους εργοδότες εισφορές κοινωνικής ασφάλισης 9,18% ενώ οι εργοδότες συνεισφέρουν επιπλέον στην κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων 16,57% (16,07% για πλήρως εξαγωγικές εταιρείες. Σε περίπτωση διαφοράς από το βασικό μισθό, για το επιπλέον ποσό υπάρχει πρόσθετη εισφορά 3% για τον εργαζόμενο και 6% από τον εργοδότη για κοινωνική ασφάλιση. Δεν επιβάλλεται οροφή για το ύψος των μισθών που υπόκεινται σε κοινωνική ασφάλιση. Επιπλέον, οι εργοδότες πληρώνουν συνεισφορά για κάλυψη εργατικού ατυχήματος από 0,4 έως 4%.

Χρήσιμος είναι και ο σύνδεσμος της Παγκόσμιας Τράπεζας επί της αγοράς εργασίας στην Τυνησία <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/tunisia/labor-market-regulation>.

Στον τομέα της εκπαίδευσης η Τυνησία κατέχει κορυφαία θέση στο χώρο της Μέσης Ανατολής και Βορείου Αφρικής με αποτέλεσμα να διαθέτει εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό.

Οι ξένοι επενδυτές – εργοδότες μπορούν να αντλήσουν εργατικό δυναμικό από το επίσημο Γραφείο The National Agency for Employment and Independent Work (ANETI) <http://www.emploi.nat.tn/fo/en/global.php>. Η κυριότερη συνδικαλιστική οργάνωση της χώρας είναι η UGTT (Union General des Travailleurs Tunisien) στην οποία ανήκει το 1/3 του εργατικού δυναμικού. Οι μισθοί και οι συνθήκες εργασίας προκύπτουν μετά από διαπραγμάτευση μεταξύ της UGTT και της Εθνικής Ένωσης Εργοδοτών UTICA.

Στην Τυνησία, το 67% του πληθυσμού ζει σε αστικές περιοχές. Το εργατικό δυναμικό της χώρας ανέρχεται σε περίπου 3,9 εκ. εργαζομένους. Η ανεργία σήμερα αποτελεί το μεγαλύτερο πρόβλημα της χώρας. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία το 2016 ήταν 15,4% ενώ πλήττει περισσότερο τους πτυχιούχους, τους νέους (15-29 ετών) και τις γυναίκες.

Η συμμετοχή του εργατικού δυναμικού παραμένει χαμηλή, γύρω στο 50% κυρίως λόγω χαμηλών ποσοστών εργασίας γυναικών (26%). Τα ποσοστά ανεργίας των πτυχιούχων έφθασε το 31,6% το 2016. Επίσης, η ανεργία είναι μεγαλύτερη στις εσωτερικές επαρχίες εν συγκρίσει με τις παράκτιες. Η κυβέρνηση επιδοτεί την μισθοδοσία, την επαγγελματική κατάρτιση και τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης των νεοεισερχομένων στην αγορά εργασίας.

1.8 Τραπεζικός Τομέας - Χρηματοδότηση

Οι Τράπεζες κατέχουν δεσπόζουσα θέση στο χρηματοοικονομικό σύστημα της χώρας καλύπτοντας το 90% της χρηματοδότησης της οικονομικής δραστηριότητας. Το Χρηματιστήριο της Τυνησίας καλύπτει την υπόλοιπη χρηματοδότηση και σε πολύ μικρότερο βαθμό οι εκδόσεις ομολόγων και η μικροχρηματοδότηση.

Ο τραπεζικός τομέας της Τυνησίας αποτελείται από 30 τράπεζες, 12 από τις οποίες διαπραγματεύονται στο χρηματιστήριο της Τυνησίας. Υπάρχουν έξι κρατικές τράπεζες από τις οποίες η Société Tunisienne de Banque (STB), η Banque Nationale Agricole (BNA) και η Banque de l'Habitat (BH) είναι από τις μεγαλύτερες στη χώρα. Σύμφωνα με την έκθεση της Κεντρικής Τράπεζας της Τυνησίας (CBT) το 2019, οι κρατικές τράπεζες αντιπροσωπεύουν συλλογικά το 37% των τραπεζικών περιουσιακών στοιχείων, το 38,8% των πιστώσεων στον τραπεζικό τομέα και το 30,4% των καταθέσεων του τραπεζικού τομέα. Κεντρική Τράπεζα της Τυνησία ρυθμίζει αυστηρά τις τράπεζες της χώρας ώστε τα τραπεζικά αποθεματικά και οι ισολογισμοί συμμορφώνονται με τα διεθνή πρότυπα. Όλες οι τράπεζες της Τυνησίας βρίσκονται υπό πίεση να βελτιώσουν τις επιδόσεις και τους ισολογισμούς τους. Σύμφωνα με την CBT οι τράπεζες επιτυγχάνουν συνεχείς μειώσεις στους δείκτες μη εξυπηρετούμενων δανείων, εφαρμογή αυστηρότερων ελέγχων πιστωτικού κινδύνου, βελτιωμένες διαδικασίες και εφαρμογές πληροφορικής.

Πρόσφατες μεταρρυθμίσεις περιλαμβάνουν ρυθμίσεις για χρηματοπιστωτική σταθερότητα, προστασία των καταναλωτών και έκτακτη βοήθεια ρευστότητας σε αφερέγγυες τράπεζες, καθώς και μακροοικονομική - επιτροπή προληπτικής εποπτείας για τη διασφάλιση της συνολικής σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος⁸.

Το Χρηματιστήριο της Τύνιδας (Bourse de Tunis <http://www.bvmt.com.tn/>) ιδρύθηκε το 1969 και το 2022 είναι καταχωρημένες σε αυτό 81 εταιρείες. Λειτουργεί σύμφωνα με τους διεθνείς κανόνες και εποπτεύεται από την κρατική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Η Κυβέρνηση ενθαρρύνει την εγγραφή εταιρειών μέσω φορολογικών κινήτρων ήτοι οι νεοεισερχόμενες

⁸ <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/tunisia-trade-financing>

εταιρείες που διαθέτουν το 30% των μετοχών τους επωφελούνται από πενταετή μείωση φορολογίας κερδών. Επιπλέον, οι ατομικοί επενδυτές απολαμβάνουν φοροαπαλλαγών.

Οι ξένοι επενδυτές επιτρέπεται να αγοράζουν μετοχές εγχωρίων εταιρειών μόνο μέσω εξουσιοδοτημένων τунησιακών χρηματομεσιτών ή μέσω αμοιβαίων κεφαλαίων. Οι ξένοι χρηματιστές μπορούν να προβούν σε πράξεις μόνο μέσω Τунησιών ομολόγων τους και μόνο για λογαριασμό ξένων πελατών. Οι Τунησιακές χρηματιστηριακές εταιρείες επιτρέπεται να έχουν ξένη συμμετοχή ως το 50%. Για τις ξένες επενδύσεις στο κεφάλαιο εγγεγραμμένων εταιρειών έως 50% δεν απαιτείται εξουσιοδότηση.

Στον τομέα της μικροχρηματοδότησης δραστηριοποιείται ο Enda Inter-Arabe ένας μη κυβερνητικός οργανισμός.

Επισημώς υπάρχουν δύο κατηγορίες χρηματοδοτικών υπηρεσιών, οι τραπεζικές και οι χρηματιστηριακές. Οι μη εγχώριοι πάροχοι χρηματοδοτικών υπηρεσιών πρέπει να διαθέτουν αρχικό κεφάλαιο άμεσα πληρωτέο 25 εκ. τυν. δηναρίων για τράπεζα, 10 εκ δηναρίων για μη τραπεζικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, 7,5 εκ. δηνάρια για επενδυτική εταιρεία και 250.000 δηνάρια για εταιρεία διαχείρισης χαρτοφυλακίου.

Με το διάταγμα 85-2011 ιδρύθηκε το κρατικό Ταμείο "Caisse des Depots et des Consignations" (CDC) το οποίο λειτουργεί από το 2012 <http://www.cdc.tn/> με σκοπό την τόνωση των ιδιωτικών επενδύσεων, με προτεραιότητες τις επενδύσεις στις εσωτερικές περιοχές και τη στήριξη των ΜΜΕ. Στα τέλη του 2015 διέθετε περιουσιακά στοιχεία αξίας 2,3 δις δολ. ΗΠΑ και κεφάλαιο 90 εκ. δολ. ΗΠΑ.

2. Μεταφορές, Υποδομές, Τηλεπικοινωνίες

Η Τυνησία κατέχει μια καίρια θέση σε ότι αφορά τις μεταφορές στο χώρο της Μεσογείου και της Β. Αφρικής και υπάρχει προσπάθεια για βελτίωση των υποδομών της με σκοπό την αξιοποίηση του πλεονεκτήματός αυτού. Αρμόδιο Υπουργείο για τις Μεταφορές είναι το ομώνυμο, <http://www.transport.tn/> και για τις υποδομές είναι το Ministère de l'équipement, de l'habitat et de l'aménagement du territoire <http://www.equipement.tn>.

Στις 28 Ιουνίου 2021, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έδωσε το πράσινο φως για την υπογραφή των αεροπορικών συμφωνιών με την Ουκρανία, την Αρμενία, την Τυνησία και το Κατάρ. Με την υπογραφή, κάθε συμφωνία πρέπει στη συνέχεια να επικυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη και το άλλο συμβαλλόμενο μέρος. Η εν λόγω εξέλιξη έχει βαρύνουσα σημασία για την Τυνησία καθώς αναμένεται να δώσει περαιτέρω ώθηση στο εμπόριο, τον τουρισμό, τις επενδύσεις και εν γένει να συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Το 90% του εξωτερικού εμπορικού εμπορίου της Τυνησίας διεξάγεται δια θαλάσσης. Το μεγαλύτερο μέρος του εισερχόμενου και εξερχόμενου εμπορίου διέρχεται από το λιμάνι Rades της Τύνιδας, την κύρια εγκατάσταση μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων της χώρας, η οποία διαχειριζόταν το 53% της κίνησης εμπορευματοκιβωτίων της χώρας το 2020. Το λιμάνι του Σφαξ, της δεύτερης μεγαλύτερης πόλης της Τυνησίας και σπουδαίου οικονομικού και βιομηχανικού κέντρου, διαχειρίζεται επίσης περιορισμένη κυκλοφορία εμπορευματοκιβωτίων. Άλλα ενεργά λιμάνια είναι τα Sousse, Gabes, Skhira, Bizerte και Zarzis. Το λιμάνι της Skhira εξειδικεύεται στη μεταφορά πετρελαίου. Τα λιμάνια του Bizerte και του Zarzis έχουν συνδεδεμένες ζώνες ελεύθερων συναλλαγών. Η κρατική επιχείρηση Compagnie Tunisienne de Navigation είναι η κύρια ναυτιλιακή εταιρεία στην Τυνησία. Η Λιμενική Αρχή της Τυνησίας (OMMP) επιβλέπει τη διαχείριση των λιμένων.

Το σημαντικό κέντρο εμπορευμάτων στο αεροδρόμιο Τύνιδας-Καρχηδόνας διαχειρίζεται το 97% των αεροπορικών μεταφορών της χώρας. Η βασική εταιρεία ναυσιπλοΐας της χώρας είναι η κρατική Compagnie Tunisienne de Navigation (CTN) και η διαχείριση των λιμένων γίνεται από τον οργανισμό Office de la Marine Marchande et des Ports - OMMP).

Το σιδηροδρομικό δίκτυο έχει μήκος 2167 χμ. και το οδικό 20.000 εκ των οποίων τα 1000 χμ είναι αυτοκινητόδρομοι ταχείας κυκλοφορίας. Αρμόδιος Οργανισμός είναι ο “Tunisie Autoroutes” ο οποίος προβαίνει κατά καιρούς και σε προκηρύξεις διεθνών διαγωνισμών <http://www.tunisieautoroutes.tn>. Υπάρχουν σε εξέλιξη σχέδια κατασκευής νέων αυτοκινητοδρόμων με κυριότερο αυτόν που συνδέει την Τύνιδα με τις πόλεις Kairouan, Sidi Bouzid, Kasserine και Gafsa μήκους 188 χιλιομέτρων. Το εκτιμώμενο κόστος είναι 520 εκ. δολ. ΗΠΑ και θα υπάρξει χρηματοδότηση από την ΕΤΕπ και το Arab Fund for Economic and Social Development (<http://www.arabfund.org/Default.aspx?pageId=357&cid=16>). Επίσης η αναβάθμιση της σιδηροδρομικής γραμμής μεταξύ Τύνιδας και Kasserine μήκους 239 χιλιομέτρων έχει λάβει χρηματοδότηση από την European Bank for Reconstruction and Development και η κατασκευή μιας κρεμαστής γέφυρας στην πόλη Bizerte έχει ενταχθεί προς χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και την African Development Bank.

Τηλεπικοινωνίες: Η πρόσβαση σε υψηλού επιπέδου τηλεπικοινωνίες και δη μεταφορά δεδομένων διαρκώς επεκτείνεται και το διαδίκτυο γίνεται ευρύτερα διαθέσιμο. Στην Τυνησία υπάρχουν και διαθέσιμα δίκτυα, 3G, 4G και 5G. Η κυβέρνηση έχει αδειοδοτήσει πέντε ιδιωτικούς παρόχους διαδικτύου. Οι βασικές εταιρείες παροχής τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών είναι οι Tunisie Telecom, Ooredoo και Orange. Αρμόδιο το Υπουργείο Τηλεπικοινωνιών και Επικοινωνίας <https://www.mtc.gov.tn/>

Οι πάροχοι υπηρεσιών διαδικτύου έχουν πρόσβαση μόνο μέσω του κρατικού Tunisian Internet Agency <http://www.ati.tn>.

3. Στρατηγική εισόδου

Η είσοδος στην τунησιακή αγορά μέσω επενδύσεων και δημιουργίας εταιρειών διευκολύνεται ιδιαίτερα από τις αρμόδιες κρατικές Αρχές Agency for Promotion of Industry and Innovation (APII) και τον Οργανισμό Προώθησης Ξένων Επενδύσεων μέσω χορήγησης ισχυρών κινήτρων. Ιδιαίτερα ευνοϊκής μεταχείρισης τυγχάνει η ίδρυση εξαγωγικών εταιρειών και η επένδυση σε εσωτερικές περιοχές της χώρας.

Η ίδρυση εμπορικής εταιρείας και η είσοδος στον τομέα των υπηρεσιών απαιτεί και τη συμμετοχή Τунήσιου εταίρου με ποσοστό 51%, ρύθμιση που τελεί υπό εξέταση και πιθανή αναθεώρηση. Οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να απευθύνονται στις ανωτέρω δημόσιες Αρχές (απευθείας ή μέσω νομικού συνεργάτη) για να εξερευνούν τα κατά περίπτωση ισχύοντα για τον κλάδο και τη μορφή δραστηριοποίησής τους στην τунησιακή αγορά. Για τη δημιουργία εταιρικής σχέσης με Τунήσιο συνεργάτη επιβάλλεται η επίσκεψη στην Τунησία και η επί τόπου διερεύνηση των συνθηκών και η διαμόρφωση προσωπικής γνώμης και η μεγαλύτερη δυνατή διασφάλιση.

Παρά το μικρό της μέγεθος και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η οικονομία, η Τунησιακή αγορά αξίζει να βρεθεί στο στόχαστρο των Ελλήνων εξαγωγέων τα επόμενα χρόνια. Και τούτο διότι παρουσιάζει θετικές προοπτικές ως προορισμός των ελληνικών εξαγωγών τόσο μέσω της ενίσχυσης των δυναμικών κλάδων όπως δομικά υλικά αλλά και με την περαιτέρω διαφοροποίηση των ελληνικών εξαγωγίμων προϊόντων.

Η τυχόν βελτίωση των οικονομικών δεικτών και η επιτάχυνση της ανάπτυξης μελλοντικά θα συμβάλλουν σε αυτή την προοπτική. Πρέπει πάντως επί του παρόντος να αναφερθεί ότι διαγράφονται δύο αρνητικές εξελίξεις: α) η ραγδαία υποτίμηση του τунησιακού δηναρίου έναντι του ευρώ που καθιστά τα εισαγόμενα προϊόντα ακριβά και οι Τунήσιοι εισαγωγείς ασκούν πιέσεις για χαμηλότερες τιμές από τους ξένους προμηθευτές και β) η λήψη μέτρων μείωσης του εμπορικού ελλείμματος και η συνολική πολιτική αποθάρρυνσης των «μη ζωτικής σημασίας» εισαγωγών. Μένει να διαπιστωθεί κατά πόσο τα δύο αυτά εμπόδια θα έχουν κάποιο μακροχρόνιο αντίκτυπο ή οι εξελίξεις στην τунησιακή και παγκόσμια οικονομία θα τα ανατρέψουν.

Προς την περαιτέρω αύξηση της ελληνικής παρουσίας στην Τунησιακή αγορά θα μπορούσαν να αναφερθούν η συμπερίληψη της Τунησίας στα προγράμματα εμπορικών αποστολών των ελληνικών φορέων εξωστρέφειας, η συμμετοχή των ελληνικών εταιρειών σε εκθέσεις στην Τунησία και σε διεθνείς διαγωνισμούς κρατικών τунησιακών οργανισμών και η διερεύνηση δυνατοτήτων συνεργασίας με εγχώριες εταιρείες με σκοπό την υλοποίηση κοινών δράσεων σε γειτονικές και λοιπές αφρικανικές χώρες. Το τελευταίο ισχύει για τις ελληνικές κατασκευαστικές εταιρείες.

Γενικότερα λόγω των ιδιομορφιών της αγοράς και της ιδιαίτερης επιχειρηματικής κουλτούρας θα πρέπει να τονιστεί για μια ακόμη φορά ότι απαιτείται υπομονή και επιμονή, μακροχρόνια προοπτική και προσοχή και κάθε δυνατή διασφάλιση των συναλλαγών.

3.1 Συνεργασία με αντιπροσώπους/ διανομείς

Η δημιουργία δικτύου χονδρικής ή λιανικής πώλησης από ξένους δεν επιτρέπεται από τον τунησιακό νόμο καθώς μόνο Τунήσιοι πολίτες μπορούν να διαμορφώνουν σχετικά δίκτυα

διανομής. Ως εκ τούτου, αυτό είναι εφικτό μόνο μέσω κοινοπραξιών η δημιουργία των οποίων υπόκειται σε αδειοδότηση αφού εξεταστεί ο αντίκτυπός της στην αγορά και την απασχόληση. Για παράδειγμα, η λιανική πώληση τροφίμων μόλις τα τελευταία χρόνια έχει μετασχηματιστεί με την είσοδο στην τунησιακή αγορά μεγάλων αλυσίδων supermarkets κυρίως γαλλικών όπως Carrefour και Casino (Géant and Monoprix) μέσω κοινοπραξιών εγχωρίων και αλλοδαπών επενδυτών. Η σχετική νομοθεσία προστατεύει τις μικρές εγχώριες σχετικές επιχειρήσεις από τον συντριπτικό ανταγωνισμό των μεγάλων διεθνών πολυεθνικών, ορίζοντας τον αριθμό των μεγάλων supermarkets και εγκρίνοντας τη δημιουργία τους σε συγκεκριμένες περιοχές.

Το παραδοσιακό δίκτυο διανομής αποτελείται από 210.000 μικρά παντοπωλεία - ατομικές επιχειρήσεις διάσπαρτα σε όλη τη χώρα, παρόλα αυτά οι μεγάλοι διανομείς αναπτύσσονται ραγδαία καλύπτοντας ήδη το 22% της αγοράς και φθάνοντας τα 750 σύγχρονα σημεία πώλησης τροφίμων (μικρά, μεσαία και μεγάλα supermarkets), ενώ στόχος της Κυβέρνησης είναι να φθάσουν έως το 50% αυτής.

Η συνεργασία με εγχώριους διανομείς είναι κρίσιμη για την δραστηριοποίηση στην Τунησία καθώς διαθέτουν γνώση της τοπικής αγοράς. Δεδομένου ότι συνήθως είναι οικογενειακές επιχειρήσεις, είναι δύσπιστοι προς την παραχώρηση της διαχείρισης. Είναι σημαντικό τα συμβόλαια συνεργασίας να είναι όσο το δυνατόν πιο συγκεκριμένα και αν είναι εφικτό να προβλέπουν μια δοκιμαστική περίοδο συνεργασίας καθώς ο τунησιακός νόμος ευνοεί το μέρος που επιθυμεί παράταση και τα δικαιώματα των μειοψηφικών μετόχων. Με μερικές εξαιρέσεις, τα αποκλειστικά συμβόλαια διανομής δεν επιτρέπονται.

Το εξωτερικό εμπόριο της χώρας γίνεται κατά 70% μέσω θαλάσσης κυρίως μέσω του λιμένα της πρωτεύουσας Rades που εξυπηρετεί το 75% της διακίνησης εμπορευματοκιβωτίων. Δεύτερος σε κίνηση είναι ο λιμένας της Σφαξ και άλλοι κύριοι λιμένες είναι στις πόλεις Sousse, Gabes, Skhira, Bizerte και Zarzis. Το Διεθνές αεροδρόμιο της Τύνιδας "Carthage" εξυπηρετεί το 97% των αερομεταφερόμενων φορτίων.

3.2 Ίδρυση θυγατρικής/υποκαταστήματος/αντιπροσωπίας

Η διαδικασία ίδρυσης εταιρείας περιγράφεται στο κεφάλαιο 1.2 «Διαδικασία ίδρυσης εταιρείας - ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα και υπολογισμός κόστους». Ο Οργανισμός Προώθησης Ξένων Επενδύσεων Foreign Investment Promotion Agency (FIPA) σε συνεργασία με τον οργανισμό Agency for Promotion of Industry and Innovation (APII) προσφέρουν μια υπηρεσία "one stop shop" σε συνεργασία με τους καθ ύλην αρμοδιότητα φορείς. Η δημιουργία εταιρείας είναι απλώς ο πρώτο βήμα καθώς για την τελική διάθεση προϊόντων απαιτείται κατά περίπτωση μια σειρά από αδειοδοτήσεις και ρυθμιστικές και λογιστικές διευθετήσεις που όμως επιταχύνονται από τον ως άνω οργανισμό. Οι απλοποιημένες διαδικασίες πάντως δεν αφορούν όλες τις εμπορικές δραστηριότητες και μπορεί να απαιτούνται πρόσθετες εγκρίσεις από κυβερνητικές υπηρεσίες. Ενδεικτικά αναφέρονται ο τουρισμός, οι μεταφορές, η εκπαίδευση, οι επικοινωνίες, η υγεία κλπ.

3.3 Δημιουργία κοινοπραξίας

Η επιλογή συνεργάτη για τη δημιουργία κοινοπραξίας προϋποθέτει ενδελεχή έρευνα και έλεγχο, καθώς και, ενδεχομένως, προηγούμενη επίσκεψη στη χώρα. Θα πρέπει επίσης να επιδιωχθεί η διατήρηση του ελέγχου στην κοινοπραξία και να προβλεφθεί τρόπος επίλυσης διαφορών, λ.χ. προσφυγή στη διαιτησία που θα δεσμεύει και τις δύο πλευρές.

Η απόκτηση τунησιακής εταιρείας υπόκειται στον έλεγχο της τунησιακής Κυβέρνησης που μεριμνά πρωτίστως για τη διασφάλιση των θέσεων εργασίας.

3.4 Προώθηση – Διαφήμιση

Στην Τυνησία είναι αναπτυγμένος ο τομέας της προώθησης και διαφήμισης και διευρύνεται συνεχώς. Η παρουσία σε εμπορικές εκθέσεις, η διαφήμιση στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο και την τηλεόραση, έχουν αρκετή αποτελεσματικότητα. Αναπτυγμένη είναι και η προβολή προϊόντων σε υπαίθριες διαφημιστικές πινακίδες, ιστοσελίδες, ενώ όλες σχεδόν οι επιχειρήσεις έχουν σελίδες στο γνωστότερο μέσο κοινωνικής δικτύωσης, το οποίο είναι πολύ δημοφιλές στη χώρα. Επίσης ανεπτυγμένος είναι και ο θεσμός των χορηγιών σε εκδηλώσεις και διοργανώσεις για εξασφάλιση προβολής. Για τα διαφημιστικά θέματα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και να γίνεται σεβαστή η ιδιαίτερη κουλτούρα της χώρας, οι κοινωνικές αξίες και η αποφυγή οποιασδήποτε αναφοράς στη θρησκεία. Τα βασικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης δίνονται στο Παράρτημα.

3.5 Πρακτικές οδηγίες

3.5.1 Έλεγχος αξιοπιστίας εταιριών - Επίλυση Διαφορών

Η διερεύνηση της ταυτότητας και στο βαθμό που αυτό είναι εφικτό, της αξιοπιστίας μιας τυνησιακής εταιρείας αποτελεί βασική προϋπόθεση για την έναρξη συνεργασίας. Κατ'αρχήν θα πρέπει να προηγηθεί ασφαλώς επισταμένη αναζήτηση στο διαδίκτυο για άντληση όσο το δυνατόν περισσότερων στοιχείων.

Ακολουθώντας θα πρέπει να διερευνηθεί η ύπαρξή της σε επικοινωνία με τους εδώ αρμόδιους φορείς. Ο Οργανισμός API (Agence de Promotion Industrielle) διατηρεί τη βάση με τις εταιρίες που δραστηριοποιούνται στην Τυνησία. Η ιδρυτική πράξη των εταιριών υποβάλλεται μαζί με το καταστατικό υποχρεωτικά στο εμπορικό μητρώο *Registre national des Entreprises – RNE* του Οργανισμού *L'Institut National de la Normalisation et de la Propriété Industrielle (INNORPI)* [RNE Public \(registre-entreprises.tn\)](http://www.registre-entreprises.tn) και καταχωρείται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης. Η εγγραφή εταιρίας σε Επιμελητήριο, σύμφωνα με την τυνησιακή νομοθεσία, είναι προαιρετική.

Η αρχική αναζήτηση στο εμπορικό μητρώο RNE <https://www.registre-entreprises.tn/rne-public/#/> δίδει την εγγραφή και τον αριθμό μητρώου της εταιρείας. Επισημαίνεται ότι η βάση μπορεί να μην είναι επικαιροποιημένη (υπάρχουν περιπτώσεις όπου η εταιρία έχει σταματήσει τη λειτουργία της / βρίσκεται σε διαδικασία εκκαθάρισης και παρόλα αυτά συνεχίζει να εμφανίζεται στα αρχεία - πληρεξούσιος δικηγόρος μπορεί να απευθυνθεί στο Πρωτοδικείο της περιοχής που δραστηριοποιείται η εταιρία για διερεύνηση). Επιπλέον στοιχεία παρέχονται επί πληρωμή στην εν λόγω ιστοσελίδα αλλά από τον INNORPI π.χ. καταστατικό της εταιρίας βλ. <http://www.innorpi.tn>, tel. +216 71 806 758 Fax 71 807 071.

Επισημαίνουμε πάντως, ότι η κατοχή νόμιμης άδειας λειτουργίας, ή το γεγονός ότι μια επιχείρηση φιλοξενείται στους διαθέσιμους καταλόγους δεν αποτελεί εγγύηση για την αξιοπιστία της και κατά καιρούς έχουν παρατηρηθεί προβλήματα σε διμερείς εταιρικές συναλλαγές με αθέτηση συμφωνίας κλπ από την τυνησιακή πλευρά. Συνιστούμε την επιδίωξη όσο το δυνατόν μεγαλύτερης κατοχύρωσης τυχόν συναλλαγής. Πιο αποτελεσματική έχει αποδειχθεί η ανάπτυξη άμεσων σχέσεων με τυνησιακές επιχειρήσεις, με τις οποίες ο ενδιαφερόμενος θα σε επαφή μέσω της προσωπικής επαφής είτε μέσω επίσκεψης – συμμετοχής σε εμπορικές εκθέσεις είτε σε κάποια επιχειρηματική αποστολή.

Στην περίπτωση που απαιτείται διερεύνηση για το ενδεχόμενο συνεργασίας με εδώ επιχειρήσεις ίσως θα ήταν σκόπιμη και η προσφυγή σε υπηρεσίες δικηγορικών γραφείων καθώς και συμβουλευτικών εταιριών. Εφόσον πρόκειται για μεγάλες παραγγελίες θα συνιστούσαμε

την πρόβλεψη και ρήτρας διαιτησίας καθώς και τη χρήση υπηρεσιών ελέγχου φορτίου στην περίπτωση εισαγωγής.

Ακόμα, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνήσουν με το E.B.E.A.(210-3624341, 2103382311 & 310, fax. 2103624341, e-mail. arbitrary@acci.gr, www.acci.gr) προκειμένου να εξετάσουν το ενδεχόμενο περίληψης ρήτρας διαιτησίας στη συμφωνία με τις τунησιακές εταιρίες ή/και ρητή αναφορά στο εφαρμοστέο δίκαιο σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ των συμβαλλομένων μερών. Η διαιτησία αποτελεί εναλλακτικό τρόπο επίλυσης εμπορικών διαφορών, χωρίς τις καθυστερήσεις και την υπερβολική τυπικότητα των τακτικών δικαστηρίων. Η αμοιβή για τη διαιτησία καθορίζεται αναλόγως της αξίας της απαίτησης. Η Τунησία είναι μέλος του International Center for the Settlement of Investment Disputes - ICSID <https://icsid.worldbank.org/en/> και έχει υπογράψει τη των Ηνωμένων Εθνών για την αναγνώριση και την εκτέλεση των αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων.

Για τους Έλληνες Επενδυτές το Άρθρο 9 της Συμφωνίας αμοιβαίας προώθησης και προστασίας επενδύσεων (Τύνιδα, 31.10.1992, Ν. 2183/1994, ΦΕΚ 12/Α/8.2.1994, Έναρξη ισχύος 21.04.1995, Ανακ. ΦΕΚ 75/Α/1995) προβλέπει την προσφυγή στα αρμόδια δικαστήρια ή στο ICSID.

Όπως προαναφέρθηκε, σύμφωνα με την τунησιακή νομοθεσία, η πληρωμή των εισαγωγών, με ορισμένες εξαιρέσεις, γίνεται με τη διαδικασία (irrevocable) letter of credit ή Cash Against Documents (<http://www.bct.gov.tn/bct/siteprod/francais/relations/commerce.jsp#import>).

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (European Bank for Reconstruction and Development) καλύπτει το ρίσκο μη πληρωμής για συναλλαγές με τις τунησιακές τράπεζες Amen Bank και Banque Tuniso-Kowetienne οπότε υπάρχει το ενδεχόμενο να μειώνεται το κόστος της συναλλαγής. Οι κατάλογοι ανανεώνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα βλ.ιστότοπο www.ebrd.com/tfp, κατάλογος με Τунησιακές Τράπεζες ενότητα “issuing banks.” Η Τράπεζα Πειραιώς συμμετέχει σε ανάλογο πρόγραμμα για τις τунησιακές εισαγωγές στην Ελλάδα.

Σε περίπτωση εξαγωγής με cash against documents, προτείνεται στους Έλληνες εξαγωγείς να επικοινωνήσουν με τον Οργανισμό Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων (<http://www.oaep.gr>) για να συζητήσουν λεπτομέρειες ενδεχόμενης συμφωνίας τους με τунησιακές εταιρίες και να εξετάσουν την πιθανότητα ασφάλισης τους για εμπορικούς και αν το κρίνουν απαραίτητο και για πολιτικούς κινδύνους. Στους καλυπτόμενους εμπορικούς κινδύνους περιλαμβάνονται η πτώχευση ξένου αγοραστή, η υπερημερία, η αυθαίρετη καταγγελία της εξαγωγικής σύμβασης από τον αγοραστή, η αθέτηση των όρων της σύμβασης από τον οφειλέτη (και τον εγγυητή του). Στους πολιτικούς κινδύνους περιλαμβάνονται τα γεγονότα ανωτέρας βίας (εμφύλιος ή διακρατικός πόλεμος, πολιτικές αναταραχές, γενικές απεργίες, θεομηνίες), η απαγόρευση μεταφοράς συναλλάγματος, η ακύρωση άδειας εισαγωγής και εξαγωγής, και τα μέτρα ή οι αποφάσεις της τρίτης χώρας που εμποδίζουν την εκτέλεση της δανειακής-εμπορικής σύμβασης (π.χ.εθνικοποιήσεις-απαλλοτριώσεις). Επισημαίνουμε ότι κατά την εξέταση του φακέλου, προκειμένου να καθοριστεί το ασφάλιστρο, ο Ο.Α.Ε.Π. θα ενημερώσει τους αιτούντες για πληροφορίες που θα συλλέξει σχετικά με την εταιρία με την οποία οι ενδιαφερόμενοι επιθυμούν να συνεργαστούν.

3.5.2. Διαπραγματεύσεις, Επιχειρηματικές Συναντήσεις

Σημειώνουμε εδώ ότι η Τυνησία είναι πρωτίστως αραβόφωνη αλλά και σε μεγάλο βαθμό γαλλόφωνη χώρα και τα γαλλικά ομιλούνται ευρύτατα καθώς είναι η δεύτερη γλώσσα μετά τα αραβικά. Η αγγλική γλώσσα είναι λιγότερο διαδεδομένη και ομιλείται από κυρίως από ανώτερα στελέχη, αντίθετα η επικοινωνία στη γαλλική είναι σχεδόν δεδομένη ακόμα και ακόμη και πολίτες με μικρό μορφωτικό επίπεδο μπορούν να επικοινωνήσουν σε αυτή. Αντίστοιχα, οι περισσότερες πηγές ξενόγλωσσης πληροφόρησης της χώρας (διαδίκτυο, επίσημοι φορείς κ.α.) είναι στη γαλλική.

Τα Γραφεία είναι κλειστά Σάββατο και Κυριακή και τα εμπορικά καταστήματα Κυριακή. Συνηθίζεται διάλλειμα μεσημεριανού φαγητού για τις δουλειές γραφείου και τις υπηρεσίες μεταξύ των ωρών 12:30 μ.μ. και 2:30 μ.μ. Κατά τη διάρκεια του μήνα του Ραμαζανιού καθώς και τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο, τα ωράρια μεταβάλλονται και οι επιχειρήσεις είναι κλειστές το απόγευμα. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα θέματα εθιμοτυπίας και επαγγελματικής συμπεριφοράς σας παραπέμπουμε στους συνδέσμους <http://www.commisceo-global.com/country-guides/tunisia-guide> και <https://en.portal.santandertrade.com/establish-overseas/tunisia/business-practices>

4. Βιομηχανική ιδιοκτησία (καθεστώς κατοχύρωσης ευρεσιτεχνιών, προστασία από απομιμητικά προϊόντα)

Στην Τυνησία, η πνευματική ιδιοκτησία προστατεύεται τόσο από την εθνική όσο και από τη διεθνή νομοθεσία. Το Σύνταγμα του 2014 περιέχει ρήτρες που προνοούν για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας. Σχετική πρόβλεψη υπάρχει και στον ισχύοντα αναπτυξιακό νόμο (Άρθρο 8) βάσει της οποίας τα πνευματικά και βιομηχανικά δικαιώματα τυγχάνουν προστασίας. Ο αρμόδιος οργανισμός τυποποίησης και πνευματικής ιδιοκτησίας είναι το L'Institut National de la Normalisation et de la Propriété Industrielle (INNORPI) <http://www.innorpi.tn>, οποίο γίνεται η καταχώρηση των βιομηχανικών σχεδίων, εφευρέσεων και εμπορικών σημάτων. Οι πατέντες προστατεύονται για 20 έτη, τα εμπορικά σήματα (trademarks) για ανανεώσιμη περίοδο 10 ετών και τα βιομηχανικά σήματα για 5, 10 ή 15 έτη. Ο Οργανισμός προστασίας πνευματικών δικαιωμάτων είναι ο Organisme Tunisien de Protection des Droits d'Auteur –OTPDA.

Η Τυνησία είναι μέλος του World Intellectual Property Organization (WIPO) από το 1975, της Σύμβασης των Παρισίων για τα δικαιώματα των πατεντών, της σχετικής Συμφωνίας της UNCTAD για τα εμπορικά σήματα και έχει εναρμονίσει τη νομοθεσία της με τα οριζόμενα από την TRIPS (TradeRelated Aspects of Intellectual Property) του ΠΟΕ. Παρόλα αυτά στη χώρα σε πρακτικό επίπεδο, είναι υπαρκτά αρκετά ζητήματα προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων και αντιγραφών. Οι κάτοχοι σχετικών δικαιωμάτων που ενδιαφέρονται να δραστηριοποιηθούν στην Τυνησία θα πρέπει να ακολουθούν την τυνησιακή νομοθεσία και της εδώ διαδικασίες κατοχύρωσης για περισσότερη εξασφάλιση.

Το 2016, η Τυνησία υπέγραψε συμφωνία με την ΕΕ που επιτρέπει την αυτόματη προστασία διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Τυνησία για τις αιτήσεις ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας μέσω του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας. Η συμφωνία τέθηκε σε ισχύ τον Δεκέμβριο του 2017.

Το Γραφείο του WIPO για την Τυνησία ευρίσκεται στο σύνδεσμο: https://www.wipo.int/directory/en/contact.jsp?country_id=171

Γ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ – ΔΑΣΜΟΛΟΓΗΣΗ - ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

1. Συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας

Η Τυνησία έχει υπογράψει Συμφωνίες Διπλής Φορολογίας με τις ακόλουθες χώρες: Αυστρία, Βέλγιο, Καμερούν, Καναδάς, Κίνα, Τσεχική Δημοκρατία, Δανία, Αίγυπτος, Αιθιοπία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ινδονησία, Ιράν, Ιταλία, Ιορδανία, Κουβέιτ, Λίβανος, Λουξεμβούργο, Μάλι, Μάλτα, Μαυρίκιος, Ολλανδία, Νορβηγία, Πακιστάν, Πολωνία, Πορτογαλία, Κατάρ, Ρουμανία, Σαουδική Αραβία, Σενεγάλη, Νότιος Αφρική, Νότιος Κορέα, Ισπανία, Σουδάν, Ομάν, Σουηδία, Ελβετία, Συρία, Σερβία, Τουρκία, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Ηνωμένο Βασίλειο, Arab Maghreb Union (AMU), ΗΠΑ, Υέμενη, Μπουρκίνα Φάσο.

Τα κείμενα των Συμφωνιών είναι διαθέσιμα στον ιστοτόπο της φορολογικής Αρχής της Τυνησίας <http://doc-fiscale.finances.gov.tn/cimf-internet/page/doc-portal/fr/#path=%2FConventions%20de%20non%20double%20imposition%2FGr%C3%A8ce&currentPage=1> και το κείμενο της Συμφωνίας Ελλάδας – Τυνησίας εδώ: <http://doc-fiscale.finances.gov.tn/cimf-internet/page/document/fr/preview?path=/Conventions%20de%20non%20double%20imposition/Gr%C3%A8ce/Gr%C3%A8ce.pdf>

Περισσότερες Πληροφορίες για τις εν λόγω Συμφωνίες παρέχονται στο <http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/Tunisia-Corporate-Withholding-taxes>

2. Φορολογία Φυσικών προσώπων

Οι κάτοικοι της Τυνησίας φορολογούνται για το σύνολο των εισοδημάτων τους στο εσωτερικό και το εξωτερικό, ενώ οι μη κάτοικοι για το αποκτηθέν εισόδημα στην Τυνησία. Δεν υπάρχουν επιπλέον φόροι για τους τελευταίους. Δεν υπάρχει φόρος ιδιοκτησίας μόνο τέλη κατά την αγορά αυτής και φορολόγηση των ενοικίων. Η βασική κλίμακα φορολόγησης έχει ως εξής:

Φορολογητέο Εισόδημα	Ποσοστό Φορολόγησης
TND 0 – 1.500	0%
TND 1.501 – 5.000	15%
TND 5.001 – 10.000	20%
TND 10.001 – 20.000	25%
TND 20.001 – 50.000	30%
TND 50.000 και άνω	35%

Υπάρχουν Φοροαπαλλαγές για λόγους όπως σε περιπτώσεις στεγαστικών δανείων, σπουδών κλπ.

3. Φόροι Κατανάλωσης

Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας διαμορφώθηκε από 1.1.2018 στο 19%. Μειωμένος συντελεστής ΦΠΑ 10% επιβάλλεται σε εταιρείες με δραστηριότητα στη γεωργία ή χειροτεχνία, συνεταιρισμούς παραγωγών ή καταναλωτών κ.α., 7% για συγκεκριμένα αγαθά και υπηρεσίες όπως ιατρικές, βιολογικών εργαστηρίων, φαρμακευτικές α΄ ύλης κ.α. και 13% για άλλες συγκεκριμένες κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών. Οι εξαγωγές και συγκεκριμένες γεωργικές δραστηριότητες απαλλάσσονται από ΦΠΑ.

Τα είδη πολυτελείας επιβαρύνονται με ειδικό φόρο 29%. Πολύ αναλυτική και επικαιροποιημένη πληροφόρηση επί της φορολογίας στην Τυνησία είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα της PWC <https://taxsummaries.pwc.com/tunisia/corporate/other-taxes>

4. Φορολόγηση Επιχειρήσεων

Οι εταιρείες που εδρεύουν στην Τυνησία υπόκεινται σε εταιρικό φόρο στη βάση των κερδών που πραγματοποίησαν καθώς αυτών των εισοδημάτων η φορολόγηση των οποίων προκύπτει από Συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολόγησης. Οι μη εδρεύουσες στη χώρα φορολογούνται για το εισόδημα τους στη χώρα. Ο γενικός συντελεστής φορολόγησης είναι 25%, υπάρχουν όμως και διαφοροποιημένοι συντελεστές ανάλογα τον τομέα δραστηριότητας όπως 10% για εταιρείες στο βιοτεχνικό τομέα, αγροτικές και αλιευτικές δραστηριότητες, κ.α. και 35% για δραστηριότητες όπως τηλεπικοινωνίες, χρηματοδοτικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες, εταιρείες ορυκτών καυσίμων κλπ. (αναλυτικά οι συντελεστές ανά κατηγορία εδώ <http://taxsummaries.pwc.com/ID/Tunisia-Corporate-Taxes-on-corporate-income>). Σε περίπτωση ζημιών επιβάλλεται ο ελάχιστος συντελεστής 0,2%.

Για τις ξένες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Τυνησία ισχύουν μια σειρά από φορολογικά κίνητρα όπως εξαίρεση καταβολής εταιρικού φόρου την πρώτη δεκαετία και 50% από τον ενδέκατο χρόνο. Ο νέος επενδυτικός νόμος 71 του 2016 καθορίζει τα φορολογικά κίνητρα για τις επενδύσεις http://www.investintunisia.tn/En/home_46_33 (Ενότητα Publications) τα οποία εξειδικεύονται με το Νόμο υπ. Αρ. 8 του 2017

<http://doc-fiscale.finances.gov.tn/cimf-internet/page/document/fr/preview?path=/Recueils%20des%20textes%20fiscaux/Incitations%20aux%20investissements/Loi%202017-8%20portant%20refonte%20du%20dispositif%20des%20avantages%20fiscaux.pdf>.

Το κεφαλαιακό κέρδος (κεφαλαιακή υπεραξία) φορολογείται όπως το εισόδημα. Πολλά έξοδα των εταιρειών (λ.χ. ενοίκια, εξοπλισμός, κ.α.) εκπίπτουν από τη φορολόγηση. Επιπλέον, επιβάλλεται φόρος επί του συνολικού μισθού (payroll tax) 1% επί του ακαθάριστου μισθού των εργαζομένων στη βιομηχανία και 2% στους άλλους τομείς.

Η σελίδα της φορολογικής Αρχής της Τυνησίας είναι η εξής:
<http://www.impots.finances.gov.tn/index.php/fr/>

Αναλυτικά στοιχεία για τη φορολογία στην Τυνησία Μπορούν να αντληθούν από τις ακόλουθες ηλεκτρονικές Δ/νσεις: <http://taxsummaries.pwc.com/ID/Tunisia-Overview>, <https://en.portal.santandertrade.com/establish-overseas/tunisia/tax-system#international>

Το επίσημο λογιστικό σύστημα της Τυνησίας είναι διαθέσιμο εδώ <https://www.compta-online.com/plan-comptable-tunisien-f183234> ενώ για τα ισχύοντα λογιστικά πρότυπα και λειτουργίες στην Τυνησία παραπέμπουμε στο σύνδεσμο της παγκόσμιας Τράπεζας <http://documents.worldbank.org/curated/en/237801468111835363/pdf/465350ENGLISH01isia0r osc1aa1tun1eng.pdf>

5. Συναλλάγμα

Το νόμισμα της χώρας είναι το τυνησιακό δηνάριο το οποίο υποδιαιρείται σε 1.000 milim. Είναι χρησιμοποιούμενο μόνο εντός της Τυνησίας και απαγορεύεται η εξαγωγή αυτού. Είναι μετατρέψιμο για τρέχουσες συναλλαγές αλλά για κάποιες διεθνείς συναλλαγές απαιτείται έγκριση της Κεντρικής Τράπεζας. Οι μη κάτοικοι μπορούν να εξαιρούνται από τις περισσότερες συναλλαγματικούς περιορισμούς και οι ξένοι επενδυτές μπορούν να μεταφέρουν κεφάλαια με διαδικασία έγκρισης από την Κεντρική Τράπεζα.

Η Κεντρική Τράπεζα απαγορεύει την προπληρωμή των εισαγωγών προ της παρουσίασης εγγράφων φόρτωσης των εμπορευμάτων. Η ισοτιμία του καθορίζεται από την Κεντρική Τράπεζα με βάση ένα καλάθι νομισμάτων που περιλαμβάνει το ευρώ, το δολ. ΗΠΑ και το γεν και προσαρμόζεται στις διακυμάνσεις αυτών. Επίσης η Κεντρική Τράπεζα παρεμβαίνει στην αγορά για κατά καιρούς σταθεροποίηση ή υποτίμηση.

Τα τελευταία χρόνια, το τунησιακό δηνάριο βρίσκεται σε μια σταδιακή διαδικασία υποτίμησης που διαμόρφωσε την ισοτιμία του έναντι του Ευρώ σε 0,31 έναντι του δολ. ΗΠΑ σε 0,36 (1 Ευρώ = 3,2 ΤΔ και 1 δολ. ΗΠΑ = 2, ΤΔ). Η υποτίμηση επιβλήθηκε από τις εγγενείς αδυναμίες της τунησιακής οικονομίας καθώς και από την μεγάλη διεύρυνση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας και με τον τρόπο αυτό αναχαιτίζεται η αύξηση των εισαγωγών και ευελπιστείται ότι θα ευνοηθούν οι εξαγωγές τунησιακών προϊόντων καθώς και αυτά θα καταστούν φθηνότερα.

6. Ειδικές Οικονομικές ζώνες

Η Τунησία έχει δύο Ζώνες Ελευθέρου Εμπορίου “Parcs d’Activités Economiques” στις περιοχές Bizerte (<http://www.paeb.tn/>) και Zarzis (<http://www.zfzarzis.com.tn/>). Η γη είναι δημόσια, η διαχείριση ανήκει σε ιδιωτική εταιρεία και παρέχονται όλες οι υπηρεσίες και συνδέσεις. Οι εγκατεστημένες εταιρείες απολαμβάνουν απαλλαγή από φόρους και δασμούς και δεν υπόκεινται σε συναλλαγματικούς περιορισμούς. Τα εργοστάσια λειτουργού με το καθεστώς των «bonded warehouses». Άλλες μορφές χώρων βιομηχανικών και καινοτομικών δραστηριοτήτων είναι οι εξής:

Βιομηχανικές Ζώνες, “Les zones industrielles: Η χώρα διαθέτει 152 οριοθετημένες βιομηχανικές ζώνες και προβλέπεται η ίδρυση άλλων 62 που θα καλύπτουν έκταση 1599 εκταρίων.

Πόλοι Ανταγωνιστικότητας “Les rôles de compétitivités”: Χώροι επιστημονικής έρευνας και καινοτομίας αλλά και παραγωγής και τεχνολογικής ανάπτυξης.

Συγκροτήματα Βιομηχανίας και Τεχνολογίας “Les complexes industriels et technologiques”: Δημιουργήθηκαν εσχάτως από το Υπουργείο Βιομηχανίας σε 4 διοικητικά διαμερίσματα (Kef, Kasserine, Sidi Bouzid και Medenine) με στόχο την ανάπτυξη των περιοχών αυτών μέσω της βιομηχανικής και τεχνολογικής ανάπτυξης. Όλες οι πληροφορίες για τις ανωτέρω ζώνες παρέχονται από την επίσημη ιστοσελίδα <http://www.parc-activites.tn/index.html>

Δ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1. Γενικά

Η Τυνησία επιδιώκει μέσω μεθοδικών πολιτικών, ελκυστικής νομοθεσίας και διαμόρφωσης φιλικού περιβάλλοντος να ενθαρρύνει τις ξένες επενδύσεις κάτι που επί δεκαετίες έχει καταστεί βασική επιδίωξη της οικονομικής διακυβέρνησης της χώρας.

Σημειώνουμε ότι ο βασικός φορέας προώθησης επενδύσεων στη χώρα είναι ο οργανισμός Foreign Investment Promotion Agency (FIPA), για τις επενδύσεις στους περισσότερους τομείς αρμόδιο είναι το Γραφείο Agency for Promotion of Industry and Innovation (APII), για επενδύσεις στην γεωργία και την αλιεία αρμόδιο είναι το Agricultural Investment and Promotion Agency.

Κατά το 2019 ουσιαστικά άρχισε να λειτουργεί και η ανώτερη Αρχή Επενδύσεων Tunisian Investment Authority (TIA), η οποία και συνεχίζει να βρίσκεται σε φάση συγκρότησης, δεδομένου ότι ο σχετικός νόμος δίνει μόνο τις γενικές αρχές και τους τομείς δράσης της. Έχει αποκλειστική αρμοδιότητα για τα μεγάλα επενδυτικά σχέδια εθνικής σημασίας. Η εν λόγω Αρχή έχει επίσης εποπτικό και συντονιστικό ρόλο έναντι των διαφόρων δομών προσέλκυσης επενδύσεων στη χώρα.

Επί του παρόντος, η TIA έχει θέσει σε λειτουργία στην ιστοσελίδα της μια διαδικτυακή πλατφόρμα υποδοχής και διευκόλυνσης μεγάλων επενδύσεων <https://www.tia.gov.tn/en/services>.

Η κυβέρνηση της Τυνησίας ψήφισε τον νέο αναπτυξιακό νόμο τον Σεπτέμβριο του 2016 και είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα <http://www.investintunisia.tn/En/home> 46 33 (Ενότητα Publications).

Τον Μάιο του 2018, η κυβέρνηση εξέδωσε υπουργικό διάταγμα υπ.αρ. 417, το οποίο απαριθμούσε 100 οικονομικές δραστηριότητες που απαιτούν κρατική άδεια για επενδύσεις. Οι τομείς περιλαμβάνουν φυσικούς πόρους και δομικά υλικά, χερσαίες, θαλάσσιες και αεροπορικές μεταφορές, τραπεζικές, χρηματοοικονομικές, ασφαλιστικές, επικίνδυνες και ρυπογόνες βιομηχανίες, υγεία, εκπαίδευση, τηλεπικοινωνίες και υπηρεσίες.

Το 85% των ξένων επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στην Τυνησία είναι ευρωπαϊκών συμφερόντων (περίπου 3.000 επιχειρήσεις, 315.000 θέσεις εργασίας). Η Τυνησία για να προσελκύσει επενδύσεις προβάλλει τη στρατηγική της θέση, το φθηνότερο σε σχέση με την Ευρώπη εργατικό κόστος, φορολογικά κίνητρα, και τις εμπορικές συμφωνίες με την Ε.Ε. και όμορες χώρες. Οι Τυνησιοί αποσκοπούν στην προσέλκυση επενδύσεων υψηλής τεχνολογίας και στην παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας που θα δημιουργήσουν θέσεις εργασίας για αποφοίτους ανωτάτης εκπαίδευσης και θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη της ενδοχώρας. Ενδεικτικά αναφέρονται οι ακόλουθοι τομείς προτεραιότητας: η υφαντουργία, τα δομικά υλικά, το ηλεκτρολογικό υλικό (industrie électrique et électronique) και τα εξαρτήματα μηχανών (mécanique), τα εξαρτήματα αεροναυπηγικής, τα τηλεφωνικά κέντρα, τα ανταλλακτικά αυτοκινήτων, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Ευκαιρίες παρουσιάζονται ακόμα στους τομείς των κατασκευών, της ναυτιλίας, των υδρογονανθράκων, της αεροπλοΐας, των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών. Για ορισμένα είδη εταιριών (οι ρυθμίσεις αφορούν κυρίως αυτές που απευθύνονται στην εσωτερική αγορά) απαιτείται η συμμετοχή Τυνησίου σε ποσοστό που ξεπερνάει το 50%. Η Τυνησία καταβάλλει προσπάθειες να εδραιωθεί στην αεροναυπηγική. 40 περίπου εταιρίες έχουν εγκατασταθεί στην Τυνησία με δραστηριότητες σε αυτόν τον τομέα, κυρίως γαλλικές.

Σχετικοί Οργανισμοί Υποδοχής Επενδυτών

- Foreign Investment Promotion Agency (FIPA) www.investintunisia.tn (Πληροφόρηση, καθοδήγηση επενδυτών)
- The Tunisian Investment Authority (για σχέδια εθνικής σημασίας) <https://www.tia.gov.tn/en>.
- Agency for Promotion of Industry and Innovation (APII) <http://www.tunisieindustrie.nat.tn> One stop shop για επενδύσεις στη βιομηχανία
- Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού <http://www.tourisme.gov.tn/pour-investir/prestations-administratives.html> για τουριστικές επενδύσεις
- Agricultural Investment and Promotion Agency (APIA) <http://www.apia.com.tn/> για επενδύσεις στη γεωργία
- Ειδικά κίνητρα για ζώνες περιφερειακής ανάπτυξης (ZDR) <http://www.parc-activites.tn/index.html>

2. Ο Νόμος Περί Επενδύσεων στην Τυνησία

Από τις αρχές Απριλίου 2017 στην Τυνησία έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του νέου επενδυτικού νόμου ο οποίος ψηφίστηκε το φθινόπωρο του 2016 (Ν. 71/2016) και αντικατέστησε τον Ν. 93-120/1993. Ο νέος νόμος στοχεύει στην βελτίωση του επενδυτικού κλίματος και στην προσέλκυση περισσότερων ξένων επενδύσεων με κύρια μέσα την ελευθερία και την προστασία των δικαιωμάτων του επενδυτή. Επίσης, αναδιοργανώνονται οι δομές διαχείρισης και προσέλκυσης επενδύσεων και θεσπίζονται νέα κίνητρα.

Τα βασικά σημεία του εν λόγω Νόμου έχουν ως εξής:

Στα αρχικά άρθρα (1 έως 3) περιγράφεται ο σκοπός του Νόμου, οι ορισμοί της επένδυσης, του επενδυτή κ.α. και οι αρμόδιες υπηρεσίες επί των επενδύσεων στη χώρα. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίδεται στην επιβεβαίωση της έννοιας της ελευθερίας των επενδύσεων στην Τυνησία (άρθρα 4-6). Εισάγεται η αρχή της μη διάκρισης εις βάρος των ξένων επενδυτών σε σχέση με τους Τυνησίους. Στην κατεύθυνση αυτή δεν ισχύει η διαδικασία προέγκρισης που απαιτείτο για τους ξένους επενδυτές από την προγενέστερη νομοθεσία. Παρόλα αυτά προβλέπεται η έκδοση διατάγματος που θα καθορίζει τομείς όπου απαιτείται προηγούμενη αδειοδότηση και οι σχετικές διαδικασίες κυρίως για δραστηριότητες που σχετίζονται με την εθνική άμυνα, τους φυσικούς πόρους και την πολιτιστική κληρονομιά. Αναφέρεται ότι ο επενδυτής έχει ελευθερία στο να κατέχει να ενοικιάσει και να εκμεταλλευτεί μη αγροτική γη. (Άρθρο 5). Η επιχείρηση που δημιουργείται επιτρέπεται να στελεχώνεται στο διοικητικό επίπεδο από αλλοδαπά στελέχη έως το ποσοστό του 30% του συνόλου για τα τρία πρώτα χρόνια και σε 10% από το 4ο έτος κ.ε. Σε κάθε περίπτωση πάντως, επιτρέπεται η απασχόληση τεσσάρων αλλοδαπών διοικητικών στελεχών.

Στα άρθρα 7 έως 10 καθορίζονται οι εγγυήσεις αλλά και οι υποχρεώσεις του επενδυτή. Τα κεφάλαια, η ιδιοκτησία και τα πνευματικά δικαιώματα είναι εγγυημένα και υπόκεινται στην ισχύουσα νομοθεσία, τυχόν απαλλοτρίωση γίνεται αποκλειστικά για λόγους δημοσίου συμφέροντος και με την αντιστοιχούσα αποζημίωση. Για τους αλλοδαπούς επενδυτές προβλέπεται η ελεύθερη μεταφορά κεφαλαίων στο εξωτερικό σύμφωνα με την ισχύουσα κατά καιρούς νομοθεσία. Αντίστοιχα, ο επενδυτής θα πρέπει να σέβεται την ισχύουσα νομοθεσία επί του ανταγωνισμού, της διαφάνειας, της φορολογίας, της κοινωνικής ασφάλισης, της προστασίας του περιβάλλοντος.

Στα άρθρα 11 έως 18 καθορίζονται τα θεσμικά όργανα διαχείρισης του επενδυτικού τοπίου στη χώρα τα οποία αντικαθιστούν την προϋπάρχουσα Ανώτατη Επιτροπή Επενδύσεων (Commission Supérieure d'Investissement) και έχουν ως εξής:

Συστήνεται το Ανώτατο Συμβούλιο Επενδύσεων (The Higher Council for the Investment) που αποτελείται από τους Υπουργούς των οποίων το αντικείμενο σχετίζεται με τις επενδύσεις υπό τον Τυνησιο Πρωθυπουργό και καθορίζει την εθνική επενδυτική στρατηγική, την προσέλκυση επενδύσεων και τη διαμόρφωση του επενδυτικού κλίματος και την αξιολόγηση αυτών.

Επίσης, συστήνεται η ανεξάρτητη δημόσια Αρχή “The Tunisian Investment Authority” η οποία υπάγεται στο αρμόδιο επί των επενδύσεων υπουργείο, έχει έδρα την Τύνιδα αλλά προβλέπονται και περιφερειακά γραφεία καθώς και γραφεία στο εξωτερικό. Η αρχή προτείνει τις δέουσες πολιτικές και μεταρρυθμίσεις στο Συμβούλιο, παίρνει αποφάσεις, παρακολουθεί, συγκεντρώνει στοιχεία και αξιολογεί τα αποτελέσματα. Εντός αυτής προβλέπεται η λειτουργία του «μοναδικού συνομιλητή» με τους επενδυτές, με σκοπό την υποδοχή, την πληροφόρηση και την καθοδήγηση αυτών.

Τέλος, ιδρύεται το Ταμείο Επενδύσεων “The Tunisian Investment Fund” με διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια με κύριους σκοπούς τη διαχείριση των κεφαλαίων για προσέλκυση επενδύσεων και την ενίσχυση των υλοποιούμενων επενδυτικών προγραμμάτων.

Τα άρθρα 19 έως 22 είναι αφιερωμένα στα επενδυτικά κίνητρα. Προβλέπεται μια ευρεία εργαλειοθήκη κινήτρων που χορηγούνται βάσει κριτηρίων και τα οποία ορίζεται ότι θα εξειδικευθούν με κυβερνητικά διατάγματα. Αναφέρονται επιδοτήσεις - χρηματικές ενισχύσεις, η ανάληψη από το Τυνησιακό κράτος μέρους της μισθοδοσίας και των εισφορών των εργαζομένων κ.α. Ενθαρρύνονται οι επενδύσεις για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, της παραγωγικότητας της περιφερειακής ανάπτυξης και της βιώσιμης ανάπτυξης. Επιτρέπεται η αξιοποίηση των επιδοτήσεων από διάφορες πηγές και προγράμματα ως την κάλυψη του 1/3 της επένδυσης.

Τα επενδυτικά σχέδια που θεωρούνται εθνικής σημασίας, μπορούν να απολαμβάνουν μειωμένη φορολογία - απαλλαγές επί δεκαετία, επιδοτήσεις έως το ένα τρίτο του κόστους επένδυσης κρατική συμμετοχή στη δημιουργία υποδομών. Προβλέπεται η έκδοση μιας σειράς κυβερνητικών διαταγμάτων για την εξειδίκευση όλων των ανωτέρω προβλέψεων. Επίσης προβλέπεται η διαδικασία παρακολούθησης της υλοποίησης των επενδύσεων, οι υποχρεώσεις των επενδυτών που κάνουν χρήση των παροχών και των κινήτρων και οι συνέπειες και οι ποινές της αθέτησης των υποχρεώσεων αυτών.

Τα άρθρα 23 έως 25 προβλέπουν τον τρόπο επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτών και τυνησιακού κράτους με ιδιαίτερη έμφαση στο φιλικό διακανονισμό, τη διαιτησία και την προσφυγή σε διεθνή όργανα μεσολάβησης και χρήση καλών πρακτικών. Τέλος, τα άρθρα 26 έως 36 περιλαμβάνουν μεταβατικές διατάξεις σε σχέση με την κατάργηση ή διατήρηση σε ισχύ σχετικών διατάξεων και επί μέρους ρυθμίσεων προγενέστερων επενδυτικών ή εργατικών νόμων.

Με την εν λόγω νομοθεσία και μια σειρά ενεργειών όπως το διεθνές επενδυτικό συνέδριο “Tunisia 2020” (Τύνιδα, Νοέμβριος 2016) οι τυνησιακές Αρχές στοχεύουν να καταστήσουν τη χώρα διεθνή επενδυτικό προορισμό καθώς οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις προβάλλουν αν όχι ο αποκλειστικός τουλάχιστον ο σημαντικότερος παράγοντας για την αναπτυξιακή πορεία της χώρας, την αναθέρμανση της οικονομίας και την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Το πλήρες κείμενο του νόμου βρίσκεται διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://www.investintunisia.tn/En/home_46_33

3. Διαδικασίες

Ο φορέας προώθησης επενδύσεων στη χώρα είναι ο οργανισμός Foreign Investment Promotion Agency (FIPA) www.investintunisia.tn στον οποίο και πρέπει να απευθυνθεί ο δυνητικός επενδυτής για τη βασική πληροφόρηση.

Για επενδύσεις στους περισσότερους τομείς αρμόδιο είναι το Γραφείο Agency for Promotion of Industry and Innovation (APII) και η ιστοσελίδα αυτού για έναρξη επενδυτικής δραστηριότητας είναι η <http://www.tunisieindustrie.nat.tn/en/doc.asp?mcat=16&mrub=122>. Η εν συνεχεία διαδικασία περιγράφεται στο κεφάλαιο 1.2 Διαδικασία ίδρυσης εταιρίας (ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα και υπολογισμός κόστους) και λαμβάνει χώρα στο σημείο μιας στάσης (one-stop shop) όπου και διεκπεραιώνονται οι περισσότερες αναγκαίες διαδικασίες καθώς προσφέρονται υπηρεσίες όλων των εμπλεκόμενων φορέων (Υπουργείο Εργασίας, Οργανισμός Κοινωνικής Ασφάλισης, Υπουργείο Εσωτερικών, Υπουργείο Βιομηχανίας και Εμπορίου κ.α.).

Για επενδύσεις στην γεωργία και την αλιεία αρμόδιο για την υποδοχή του επενδυτή και τη διεκπεραίωση των διαδικασιών είναι το Agricultural Investment and Promotion Agency (APIA) <http://www.apia.com.tn/>.

Για τουριστικές επενδύσεις και επενδύσεις στις τουριστικές μεταφορές αρμόδιος είναι ο Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού <http://www.tourisme.gov.tn/pour-investir/prestations-administratives.html>.

Για επενδύσεις στο χώρο της οικοτεχνίας και της βιοτεχνικής παραγωγής αρμόδιος είναι ο Οργανισμός National Office for Tunisian Artisans (ONAT) <http://www.onat.nat.tn/en/our-services/investment/presentation/>

Τέλος, για τη δημιουργία διεθνούς εμπορικής εταιρείας αρμόδιος είναι ο Οργανισμός Export Promotion Agency (CEPEX) μέσω του Commercial one stop shop <http://www.cepex.nat.tn/article/article.php?id=281&lang=en>.

4. Επενδυτικά Κίνητρα

Τα βασικά ισχύοντα οικονομικά και φορολογικά κίνητρα προσέλκυσης επενδύσεων έχουν ως εξής:

- Μειωμένος συντελεστής φόρου εισοδήματος στο 10% για πλήρως εξαγωγικές εταιρείες
- Συνολική απαλλαγή από τον ΦΠΑ και τους τελωνειακούς δασμούς για τις εισροές στα προϊόντα που πρόκειται να επανεξαχθούν,
- Συνολική φορολογική απαλλαγή των κερδών έως και 10 έτη σε εταιρείες που λειτουργούν σε ειδικές ζώνες περιφερειακής ανάπτυξης
- Ειδικές επιχορηγήσεις επενδύσεων σε περιοχές περιφερειακής ανάπτυξης που καλύπτουν μέχρι 30% του κόστους επένδυσης με ανώτατο όριο 3 εκ. τунησιακά δηνάρια
- Επιχορηγήσεις επενδύσεων για τομείς προτεραιότητας και αλυσίδες αξίας,
- Επιχορήγηση οικονομικής απόδοσης για άυλες επενδύσεις και δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης
- Επιδότηση της συνεισφοράς των εργοδοτών σε υποχρεωτικές εισφορές,
- Επιδότηση δαπανών που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο προγραμμάτων κατάρτισης που οδηγούν στην πιστοποίηση.

Επιπλέον πληροφόρηση για τα κίνητρα στην εξής Δ/ση: http://www.investintunisia.tn/En/incentive-legislation_11_24.

Η Τυνησία δεν ενθαρρύνει τις επενδύσεις στο εξωτερικό και η μεταφορά κεφαλαίων στο εξωτερικό είναι υπό τον αυστηρό έλεγχο της Κεντρικής Τράπεζας. Στους κάτωθι πίνακες του

Foreign Investment Promotion Agency (FIPA) συνοψίζονται τα βασικά επενδυτικά κίνητρα στην Τυνησία.

Grants and incentives of the Investment Law

	Investment	Bonus	Limit
Bonuses for increasing value added and competitiveness	Priority sectors	15% IC / 30% Category "A"	1 MDT
	Economic sectors	15% IC	1 MDT
	Material investments to master new technologies and improve productivity	50% IC / 55% Category "A" / 80% for mutual agricultural service companies	500 KDT
	Intangible investments	15% IC intangible	500 KDT Study bonus: 20 KDT
	R&D expenditure	50% R&D expenditure	300 KDT
	Training expenses	70% training expenses	20 KDT/ company
Regional Development bonus	1 st group of Regional Development Zones	15% IC 65% infrastructure spending in the industry	1.5 MDT 1 MDT 10% IC
	2 nd group of Regional Development Zones	30% IC 85% infrastructure spending in the industry sector	3 MDT 10% of project cost
	Employability bonus	CNSS support	3 years priority sectors; 5 years, 1 st group RDZ; 10 years, 2 nd group RDZ
	Payroll support	10% < SR < 15%, 50% paid over a year SR > 15%, 50% paid over 3 years	250 DT/ month
	Sustainable development bonus	50% of the component	300 KDT

*SR : supervision rate, IC : investment cost

Source: 2017 Investment Law

5. Προβλήματα που συναντούν οι ξένες επιχειρήσεις

Προστατευτικές πολιτικές και παραδασμολογικά εμπόδια κατά καιρούς με στόχο τον περιορισμό των εισαγωγών, για λόγους προστασίας της εγχώριας παραγωγής και με σκοπό την μείωση των συναλλαγματικών εκροών.

Ενημερωμένος κατάλογος για τα εμπόδια στο εμπόριο στην Τυνησία βρίσκεται στην
εξής ιστοσελίδα <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/barriers/results?isSps=false&countries=TN>.

Η εισαγωγή φαρμάκων για τη δημόσια υγεία στην Τυνησία πραγματοποιείται από την Κεντρική Φαρμακαποθήκη (Pharmacie Centrale) κατόπιν προκήρυξης διεθνών διαγωνισμών. Η Κεντρική Φαρμακαποθήκη απαιτεί από τους εξαγωγείς να επωμιστούν τα κόστη που προκύπτουν από την διολίσθηση του τυνησιακού δηναρίου έναντι του ευρώ. Γαλλία και Ισπανία παρέπεμψαν το θέμα στην αρμόδια Επιτροπή Market Access Committee στις Βρυξέλλες η οποία απεφάνθη ότι η συγκεκριμένη πρακτική δεν αποτελεί παραβίαση της Συμφωνίας Σύνδεσης Τυνησίας – Ε.Ε.

Για ορισμένα είδη εταιριών (οι ρυθμίσεις αφορούν κυρίως αυτές που απευθύνονται στην εσωτερική αγορά) απαιτείται η συμμετοχή Τυνησίου συνεταιίρου σε ποσοστό που ξεπερνάει το 50%.

Η Κεντρική Τράπεζα της Τυνησίας πρέπει να δώσει προηγούμενη έγκριση για συναλλαγές σε συνάλλαγμα και μπορεί να εφαρμόσει περιορισμούς σε λογαριασμούς και πράξεις συναλλάγματος. Ωστόσο, ορισμένοι ξένοι επενδυτές στους οποίους παρέχεται φορολογική απαλλαγή δεν υπόκεινται σε αυτήν την απαίτηση. Σύμφωνα με το νέο επενδυτικό νόμο, ο επαναπατρισμός κεφαλαίων και περιουσιακών στοιχείων είναι δωρεάν για όλες τις εταιρείες που δεν έχουν έδρα τη χώρα (δηλαδή, εταιρείες που κατέχουν ξένη ιδιοκτησία άνω του 66%). Για εταιρείες ξένης ιδιοκτησίας αλλά οι οποίες θεωρούνται εταιρείες κάτοικοι (δηλαδή, ξένη ιδιοκτησία μικρότερη από 66%), πρέπει να υποβληθεί αίτημα στην Κεντρική Τράπεζα για τον επαναπατρισμό κεφαλαίων και περιουσιακών στοιχείων.

Η Τυνησία χρησιμοποιεί δύο επενδυτικά καθεστώτα: «υπεράκτια» και «χερσαία». Οι υπεράκτιες επενδύσεις, γενικά, υποστηρίζουν αγαθά και υπηρεσίες μόνο για εξαγωγές. Αυτή η κατηγορία επενδύσεων επωφελείται από διάφορες φορολογικές ελαφρύνσεις και άλλα κίνητρα. Οι εσωτερικές επενδύσεις κατευθύνονται κυρίως στο εμπόριο εντός της αγοράς της Τυνησίας. Για χερσαίες επενδύσεις, οι ξένοι επενδυτές συχνά απαιτείται να συνεργάζονται με μια τοπική εταιρεία της Τυνησίας, υπό την επιφύλαξη ορισμένων εξαιρέσεων.

Σύμφωνα με την τυνησιακή νομοθεσία, η πληρωμή των εισαγωγών, με ορισμένες εξαιρέσεις, γίνεται με την διαδικασία (irrevocable) letter of credit ή Cash Against Documents και δεν είναι δυνατή η προπληρωμή των εμπορευμάτων με αποτέλεσμα αυξημένα κόστη συναλλαγής και μεγαλύτερο ρίσκο για τους εξαγωγείς.

Προβλήματα ξένων επενδυτών: έλλειψη υποδομών, απεργίες, γραφειοκρατία, διαφθορά, καθυστερήσεις στο λιμάνι Rades της Τύνιδας, εσωτερικοί φόροι στις πρώτες ύλες, συνεχείς αυξήσεις στους μισθούς εξ αιτίας συνδικαλιστικών διεκδικήσεων, ενδεχόμενη δυσκολία εύρεσης κατηρτισμένου προσωπικού, χαμηλή παραγωγικότητα, υποχρέωση συνεργασίας με Τυνησίο για ορισμένες κατηγορίες επενδύσεων.

Ε. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ – ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ

Σε ότι αφορά στους δημόσιους διαγωνισμούς, η επίσημη σχετική δικτυακή πύλη είναι η TUNEPS (www.tuneps.tn) όπου αναρτώνται και τα ετήσια προγράμματα που αφορούν διαγωνισμούς και προμήθειες Υπουργείων και Δημοσίων Επιχειρήσεων, Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και φορέων, διεπαγγελματικών οργανώσεων. Το TUNEPS έχει μετεξελιχθεί σε ένα όργανο διαχείρισης των δημόσιων διαγωνισμών. Από τον Σεπτέμβριο του 2018 για τη συμμετοχή στους δημόσιους διαγωνισμούς και τους διαγωνισμούς δημοσίων Οργανισμών όπως ο Οργανισμός Φαρμάκων, Pharmacie Centrale η ο Οργανισμός Καπνού Regie Nationale des Tabacs et Allumettes απαιτείται εγγραφή και πιστοποίηση στο σύστημα TUNEPS. Η εγγραφή είναι μια ιδιαίτερα δύσκολη διαδικασία, διότι εκτός όλων των άλλων δικαιολογητικών που απαιτούνται, ζητείται η προμήθεια ηλεκτρονικού πιστοποιητικού αξιοπιστίας ANCE.

<https://www.tuneps.tn/pt/singlescreen/selectPtSingleScreen7.do?menuId=PT06050100>.

Στην πύλη δημοσιεύονται ήδη προκηρύξεις, μεταξύ άλλων, του Υπουργείου Εξοπλισμού (www.mehat.gov.tn), των Ταχυδρομείων (www.poste.tn), του Εθνικού Φορέα Αποχετεύσεων ONAS (www.onas.nat.tn).

Οι διαγωνισμοί του Οργανισμού Ηλεκτρισμού STEG δημοσιεύονται στην ακόλουθη ιστοσελίδα:

<http://www.steg.com.tn/fr/actualite/actualite.php?type=1>

και τα αποτελέσματα των διαγωνισμών στην ακόλουθη ιστοσελίδα: <http://www.steg.com.tn/fr/actualite/actualite.php?type=4>.

Η εισαγωγή φαρμάκων για τη δημόσια υγεία στην Τυνησία πραγματοποιείται από την Κεντρική Φαρμακαποθήκη (Pharmacie Centrale) κατόπιν προκήρυξης διεθνών διαγωνισμών. <http://www.phct.com.tn/index.php/communiqués/appels-a-la-concurrence>

Σχετικός (γενικότερος) ιστοτόπος είναι και ο <http://www.marchespublics.gov.tn> όπου εκτός από τους διαγωνισμούς έχει αναρτηθεί και η σχετική νομοθεσία. Απαιτείται ένα είδος εγγραφής/καταχώρησης. Επιπλέον ιστοτόποι σχετικοί με δημόσιους διαγωνισμούς στην Τυνησία είναι οι εξής: www.mediscom.com, www.made-in-tunisia.net (Appels d'offres), www.tunisieappelsdoffres.com (με συνδρομή). Στους διεθνείς διαγωνισμούς μπορούν να υποβάλλουν προσφορά μόνες τους εταιρίες από το εξωτερικό, ενώ στους εθνικούς μόνο σε συνεργασία με τυνησιακή εταιρία.

Ο ΟΗΕ δημοσιεύει εδώ τις προκηρύξεις όλων των οργανισμών που συνεργάζονται ή εποπτεύονται από αυτόν, αρκετά, συνήθως μικρά έργα και για την Τυνησία βρίσκονται εδώ: www.devbusiness.com,

Η Παγκόσμια Τράπεζα δημοσιεύει πληροφορίες για διαγωνισμούς στους ακόλουθους ιστότοπους: <https://projects.worldbank.org/en/projects-operations/procurement?srce=both>

Πληροφορίες για τα προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε αναρτώνται στον ιστότοπο της Αντιπροσωπείας της Ε.Ε. στην Τυνησία:

http://eeas.europa.eu/delegations/tunisia/projects/list_of_projects/projects_fr.htm

Στην Τυνησία δραστηριοποιούνται, μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο της αναπτυξιακής συνεργασίας η Αφρικανική Τράπεζα Αναπτύξεως <http://www.afdb.org/en/documents/project-related-procurement>, η Παγκόσμια Τράπεζα, οι ΗΠΑ, η Γαλλία (Agence Francais de Developpement - AFD), η Γερμανία (GiZ), η Ισπανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιαπωνία (μέσω του αναπτυξιακού φορέα JICA). Πληροφορίες για χρηματοδοτούμενα προγράμματα από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Έρευνας και Ανάπτυξης (όχι αποκλειστικά για την Τυνησία)

<http://www.ebrd.com/pages/workingwithus/procurement.shtml>

Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων Υλοποιεί κατά καιρούς σχετικά Προγράμματα στην Τυνησία. Σχετικός Σύνδεσμος, www.eib.org και

<https://www.eib.org/en/projects/all/index.htm>

Χρήσιμες Ιστοσελίδες Διαγωνισμών

- Ιστοσελίδα δημοσίευσης των προκηρύξεων για έργα στην Τυνησία με αναζήτηση ανά φορέα είναι η www.marchespublics.gov.tn Επίσης η ιστοσελίδα <https://www.tuneps.tn/index.do> επιπλέον οι εξής: www.made-in-tunisia.net (Appels d'offres), www.tunisieappelsdoffres.com (με συνδρομή)
- Διαγωνισμοί για την αύξηση της παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας από ανεξάρτητους παραγωγούς στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Ενέργειας <https://www.energiemines.gov.tn/fr/accueil/>
- Έργα υποδομής χρηματοδοτούμενα από φορείς διμερούς αναπτυξιακής συνεργασίας όπως η GIZ, η Γερμανική Υπηρεσία Διεθνούς Συνεργασίας, και η Τράπεζα KFW, ο ιαπωνικός οργανισμός JICA <https://www.jica.go.jp/tunisia/french/activities/activity01.html>, Agence Francais de Developpement – AFD, <https://www.afd.fr/fr/page-region-pays/tunisie>
- Όλες οι προκηρύξεις με χρηματοδότηση από την KFW δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα https://www.gtai.de/gtai-en/meta/search/66080!search;eNptj8EKAjEMRP8I5xVURGQ_wB_wKB6y3aiVbromLaKy_24r6EFzzLwJM_OEIZpKCcu0TuqyeSXWGOlgFpUAuUQ_t_jA1ILkT7wzgYuYk9x8Cq81yDZVrkaKo8RnwZqg6kvMYDEIuchzsEIIlTHKyQo2dkR2Kg8YxK5qJhRL5vy7Aek49stSTxZOVp7i7l_iM1D0-0848SuZg3cIWWewjII0qxg7ooBA2UyHcp4v7jEOQTfe0Jq78e0_QCLiebTg

Προβλήματα συμμετοχής σε διεθνείς διαγωνισμούς: καταβολή αντιτίμου για την απόκτηση του τεύχους δημοπράτησης (cahier de charges). Συχνά απαιτείται η φυσική παρουσία εκπροσώπου της ενδιαφερομένης εταιρίας (δεν μπορεί να αποσταλεί ηλεκτρονικά). Πολλοί διαγωνισμοί δημοσιεύονται μόνο στην αραβική γλώσσα. Πολυπλοκότητα του συστήματος (πολλές επί μέρους επιτροπές εμπλέκονται στη διαδικασία), απροειδοποίητη ακύρωση διαγωνισμών De facto οι ξένες εταιρίες μπορούν να συμμετέχουν μόνο στους Διεθνείς Διαγωνισμούς αν και η τυνησιακή νομοθεσία δεν προβλέπει διακρίσεις μεταξύ «εθνικών» και «διεθνών» διαγωνισμών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θέσει τα ζητήματα που αφορούν το νομοθετικό πλαίσιο των διαγωνισμών στην τυνησιακή πλευρά.

ΣΤ. ΚΛΑΔΟΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Η χώρα είναι ίση σχεδόν σε πληθυσμό με την Ελλάδα και παράγει πολλά ομοειδή προϊόντα, κυρίως γεωργικά. Τα γεωργικά προϊόντα που εισάγονται στην Τυνησία εξαιρούνται από τη Συμφωνία Σύνδεσης Ε.Ε.-Τυνησίας και επιβαρύνονται με υψηλούς δασμούς. Ένα μεγάλο μέρος των εξαγωγών μας στηρίζεται σε πρώτες ύλες οι οποίες έχουν διακυμάνσεις σύμφωνα με τις ανάγκες της εγχώριας παραγωγής ή είναι εύκολο να βρεθούν σε άλλες χώρες με χαμηλότερες τιμές. Η συμμετοχή σε εμπορικές εκθέσεις, η διοργάνωση εμπορικών αποστολών, οι μεμονωμένες επισκέψεις επιχειρηματιών αποτελούν το πρώτο βήμα για την προσέγγισή της αγοράς.

Προϊόντα που παρουσιάζουν καλές προοπτικές για τις ελληνικές εξαγωγές είναι: σιτηρά (σίτος, κριθάρι, αραβόσιτος), βαμβάκι, ιατρικά μηχανήματα, φάρμακα και προϊόντα φαρμακείου, δομικά υλικά (αλουμίνιο, χάλυβας, μάρμαρο, πλαστικό, είδη θερμομόνωσης, ξυλεία), καπνός - τσιγάρα, τηλεπικοινωνιακό υλικό, συσκευές κλιματισμού-θέρμανσης (θερμοσίφωνες), αρδευτικά συστήματα, γεωργικός εξοπλισμός, είδη υγιεινής, προϊόντα υψηλής τεχνολογίας, προϊόντα βιοτεχνολογίας, προϊόντα του τομέα των επικοινωνιών και των τεχνολογιών. Ευκαιρίες παρουσιάζονται στους τομείς των κατασκευών, της ναυτιλίας, των υδρογονανθράκων, της παραγωγής ενέργειας, των ΑΠΕ, της αεροπλοΐας, των μεταφορών, των τηλεπικοινωνιών και σε βιομηχανίες έντασης εργασίας με εξαγωγικό προσανατολισμό όπως η κλωστοϋφαντουργία και ορισμένες βιομηχανίες μηχανολογικού ή ηλεκτρονικού εξοπλισμού.

Οι Τυνησιοί ενδιαφέρονται και για μεταφορά τεχνογνωσίας σε τομείς όπου Ελλάδα παρουσιάζει συγκριτικά πλεονεκτήματα π.χ. στην γεωργία, στον τουρισμό, στην διαχείριση λιμένων. Η συμμετοχή σε εμπορικές εκθέσεις, η διοργάνωση εμπορικών αποστολών, οι μεμονωμένες επισκέψεις επιχειρηματιών αποτελούν το πρώτο βήμα για την προσέγγισή της αγοράς.

Επενδύσεις Τυνησιών στην Ελλάδα: Η Κεντρική Τράπεζα Τυνησίας θέτει περιορισμούς για τις επενδύσεις των τυνησιακών επιχειρήσεων στο εξωτερικό (οι περιορισμοί αφορούν το μέγεθος των επιχειρήσεων και τη μεταφορά των κεφαλαίων). Αναφέρεται, ενδεικτικά, ότι η μεταφορά κεφαλαίων τυνησιακών εταιριών για επενδύσεις στο εξωτερικό, με ορισμένες εξαιρέσεις, υπόκειται σε περιορισμούς που έχουν σχέση με τον κύκλο εργασιών κατά την προηγούμενη οικονομική χρήση καθώς και το σκοπό μεταφοράς των κεφαλαίων: χρηματοδότηση υποκαταστημάτων, θυγατρικών εταιριών ή συμμετοχή σε επιχειρήσεις του εξωτερικού.

Με βάση την υγειονομική κρίση του Covid 19 και τον αντίκτυπό της στην τυνησιακή οικονομία καθώς και με τις έντονες πολιτικές εξελίξεις, τα συμπεράσματά μας παραμένουν σταθερά κατά τα τελευταία χρόνια: Παρά το μικρό της μέγεθος και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η οικονομία, θεωρούμε ότι η Τυνησιακή αγορά αξίζει να βρεθεί στο στόχαστρο των Ελλήνων εξαγωγέων τα επόμενα χρόνια. Και τούτο διότι παρουσιάζει θετικές προοπτικές ως προορισμός των ελληνικών εξαγωγών τόσο μέσω της ενίσχυσης των δυναμικών κλάδων όπως δομικά υλικά και φάρμακα αλλά και με την περαιτέρω διαφοροποίηση των ελληνικών εξαγωγίμων προϊόντων.

Η επικείμενη σύναψη του νέου προγράμματος χρηματοδότησης από το ΔΝΤ και η υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και η τυχόν βελτίωση των οικονομικών δεικτών και η επιτάχυνση της ανάπτυξης μελλοντικά θα συμβάλλουν σε αυτή την προοπτική.

Πρέπει πάντως επί του παρόντος να αναφερθεί ότι διαγράφονται δύο βασικές δυσκολίες: α) η χαμηλή ισοτιμία του τυνησιακού δηναρίου έναντι του ευρώ που καθιστά τα εισαγόμενα προϊόντα ιδιαίτερος ακριβά και οι Τυνησιοί εισαγωγείς ασκούν πιέσεις για χαμηλότερες τιμές από τους ξένους προμηθευτές. β) η κυβερνητική προσπάθεια μείωσης του εμπορικού ελλείμματος και η συνολική πολιτική αποθάρρυνσης των «μη ζωτικής σημασίας» εισαγωγών. Και τα δύο αυτά «εμπόδια» πάντως έχουν συγκυριακό χαρακτήρα και πιθανώς οι εξελίξεις στην τυνησιακή και παγκόσμια οικονομία θα τα ανατρέψουν.

Προς την περαιτέρω αύξηση της ελληνικής παρουσίας στην Τυνησιακή αγορά θα μπορούσαν να αναφερθούν η συμπερίληψη της Τυνησίας στα προγράμματα εμπορικών αποστολών των ελληνικών φορέων εξωστρέφειας, η συμμετοχή των ελληνικών εταιρειών σε εκθέσεις στην Τυνησία και σε διεθνείς διαγωνισμούς κρατικών τυνησιακών οργανισμών και η διερεύνηση δυνατοτήτων συνεργασίας με εγχώριες εταιρείες με σκοπό την υλοποίηση κοινών δράσεων σε γειτονικές και λοιπές αφρικανικές χώρες. Το τελευταίο ισχύει για τις ελληνικές κατασκευαστικές εταιρείες.

Γενικότερα λόγω των ιδιομορφιών της αγοράς και της ιδιαίτερης επιχειρηματικής κουλτούρας θα πρέπει να τονιστεί για μια ακόμη φορά ότι απαιτείται υπομονή και επιμονή, μακροχρόνια προοπτική και προσοχή και κάθε δυνατή διασφάλιση των συναλλαγών.

Z. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ

1. Ελληνικές Αρχές

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΥΝΙΔΑΣ

6, Rue Saint Fulgence - Notre Dame 1082 Tunis, Tunisie

Τηλέφωνα: (00216 71)288411, 288890, 288608, Email: gremb.tun@mfa.gr

Γραφείο Οικονομικών Εμπορικών Υποθέσεων

Τηλέφωνα (00216 71)0021671846632, 0021671288411, **E-mail:** grtradetun@mfa.gr

2. Εμπορικά & Βιομηχανικά Επιμελητήρια

CCIT : Chambre de Commerce et d'Industrie de Tunis

31, Av de Paris - 1000 – Tunisie, Tel: (+216) 71 247 322

Fax: (+216) 71 339 422 / 354 744/ 247 288 (Promotion)

E-mail: ccitunis@planet.tn, promotion.internationale@ccitunis.org.tn,

nadia.information@ccitunis.org.tn, www.ccitunis.org.tn

CCIS : Chambre de Commerce et d'Industrie de Sfax

10 Rue Moulezem Hamadi Tej / 3018 Sfax

Tél.:74 296 120, Fax:74 296 121, E-mail: ccis@ccis.org.tn, www.ccis.org.tn

CCI : Chambre de Commerce et d'Industrie du Centre

Rue Chedly Khaznadar - 4000 Sousse

Tél.:73 225 182 / 73 225 044, Fax:73 224 227

E-mail: ccic.dcoop@planet.tn, ccis.sousse@planet.tn, www.ccicentre.org.tn

CCI Cap Bon : Chambre de Commerce et d'Industrie du Cap-Bon

10, Avenue Mongi Slim - BP 113- 8000 Nabeul

Tél.:72 287 260 / 72 224 451, Fax:72.287 417

E-mail: cci.capbon@planet.tn, www.ccicapbon.org.tn

CCINE : Chambre de Commerce et d'Industrie du Nord-Est

Angle Rues 1ère mai –Mohamed Ali –Tour Bureaux, Bizerte Centre 7000 Bizerte

Tél.:72 443 011/ 72 431 044, Fax :72432445

E-mail: ccine.biz@gnet.tn, <http://www.ccibizerte.org.tn/>

CCINO : Chambre de Commerce et d'Industrie du Nord-Ouest

Rue Hédi Chaker - 9000 Béjà, Tél.:78 456 261/ 78 458 458

Fax:78 455 789 E-mail: ccino.beja@hexabyte.tn, www.ccino.org.tn

CCISE : Chambre de Commerce et d'Industrie du sud-est

202 Avenue Farhat Hached - 6000 Gabès, Tél.:75 274 900, Fax:75 274 688, 275 850

E-mail: ccise.abdallahhounaida@gnet.tn, ccise@gnet.tn, ccise.events@gnet.tn

www.ccise.org.tn

CCISO : Chambre de Commerce et d'Industrie du Sud Ouest
Rue des Nil - BP 46 - 2100 Gafsa
Tél.:76 226 650, Fax:76 224 150,
E-mail: cciso.g@planet.tn, contact@cciso.org, www.cciso.org

3. Τράπεζες

AMEN BANK

Site Web : www.amenbank.com.tn

ARAB TUNISIAN BANK

Site Web : atb.com.tn

NORTH AFRICA INTERNATIONAL BANK - NAIB BANK

Site Web : www.naibank.com

BANQUE TUNISO-LIBYENNE

Site Web : www.btl.com.tn

ASSOCIATION PROFESSIONNELLE TUNISIENNE DES BANQUES & DES ETABLISSEMENTS FINANCIERS

Site Web : www.apbt.tn

ATTIJARI BANK

Site Web : www.attijaribank.com.tn

BANQUE CENTRALE DE TUNISIE, BCT

Site Web : www.bct.gov.tn

BANQUE DE FINANCEMENT DES PETITES ET MOYENNES ENTREPRISES, BFPME

Site Web : www.bfpme.com.tn

BANQUE DE L' HABITAT, BH

Site Web : www.bh.com.tn

BANQUE DE TUNISIE, BT

Site Web : www.bt.com.tn

BANQUE FRANCO-TUNISIENNE, BFT

Site Web : www.zawya.com

BANQUE INTERNATIONALE ARABE DE TUNISIE, BIAT

Site Web : www.biat.com.tn

BANQUE NATIONALE AGRICOLE, BNA

Site Web : www.bna.com.tn

BANQUE TUNISIENNE DE SOLIDARITE, BTS

Site Web : www.tunisieprojet.com

BANQUE ZITOUNA

Site Web : www.banquezitouna.com

STE TUNISIENNE DE BANQUE , STB

Site Web : www.stb.com.tn

UNION BANCAIRE POUR LE COMMERCE ET L' INDUSTRIE , UBCI

Site Web : www.ubcinet.net

UNION INTERNATIONALE DES BANQUES, UIB

Site Web : www.uib.com.tn

4. Διοργανωτές Εκθέσεων

Εταιρία Διεθνών Εκθέσεων Τύνιδας (Société des Foires Internationales de Tunis)

<http://www.fkram.com.tn/>

Εταιρία MAP (Marketing Advertising and Publishing) <http://www.mit-med.com.tn>

Le centre Tunisien des Foires , Expositions et Congrès “ CTFexpo” <http://www.ctfexpo.com/>

Εταιρεία SOGEFOIRES INTERNATIONAL <https://sogefoires.com/>

The International Fairs & Exhibitions Tunisia “I.F.E Tunisia”

<https://www.ifetunisia.com/en/home/>

Διεθνής Έκθεση Sfax <http://www.foiredesfax.com/>

Διεθνής Έκθεση Sousse <https://fr-fr.facebook.com/foire.int.sousse/>

Επίσης διοργανωτές εκθέσεων Εκθέσεων είναι και τα Επιμελητήρια καθώς και η Ένωση Tunisian Confederation of Industry, Trade and Handicrafts (Union tunisienne de l'industrie, du commerce et de l'artisanat – UTICA). <http://www.utica.org.tn/Fr/#?>

5. Ξενοδοχεία

Tunis

Hotel Golden Tulip Carthage

<http://www.goldentulipcarthagetunis.com/>

Laico Tunis

<http://laicotunis.infotike.com/>

The Residence Tunis

<http://cenizaro.com/theresidence/tunis/contact>

LE PALACE Tunis

<http://lepalace-gammarth.com/index.php/contact-page/>

Mövenpick Hotel Gammarth Tunis

<http://www.movenpick.com/en/africa/tunisia/la-marsa/hotel-tunis-gammarth/overview/>

Mövenpick Hotel Lake Tunis

<https://www.movenpick.com/en/africa/tunisia/tunis/hotel-du-lac-tunis/overview/>

Sheraton Tunis Hotel

<https://www.facebook.com/sheratontunis/>

Villa Didon Carthage

<http://www.villadidoncarthage.com>, Te l 00216, 71733433, Fax 71733488

EL MOURADI Hotels

<http://www.elmouradi.com/info/contact.aspx?user=869&curr=1&ilng=2>

Four Seasons Hotel Tunis

<https://www.fourseasons.com/tunis/>

Carthage Thalasso resort

<http://carthagethalassoresort.com/>

Regency Tunis

<http://regencytunis.com/>

Ramada Plaza

www.ramada.com

Golden Tulip El Mechtel

<https://el-mechtel.goldentulip.com/en-us/>

Dar El Marsa

<http://www.darelmarsa.com/>

El Mouradi Hotel Africa

<http://mouradihoteltunis.com-tunisia.com/en/>

Le Consul

www.residenceleconsul.com

Bizerte

Bizerta Resort

<http://www.bizertaresort.com/contact.html>

Tabarka

Dar Ismail resort

<http://www.darismailhotels.com/info/contact.aspx?user=716&curr=3&ilng=2>

HOTEL LA CIGALE

<http://www.lacigaletabarka.com/contact/>

Hammamet

Hasdrubal Thalassa & Spa Hotels (Hammamet, Djerba etc)

<http://www.hasdrubal-thalassa.com/>

Magic Hotels And Resorts

<http://www.magichotelsandresorts.com/contacts/contact>

MEDINA Solaria Hotel

<http://www.medina.com.tn/en/hotel/hotel-solaria-thalasso/contact-97.html>

Le Royal Hotels & Resorts – Hammamet

<http://www.leroyal-hammamet.com/thecomplex.asp>

Djerba

Rym Seabel Hotel

<http://www.seabelhotels.com/fr/seabel-hotels/contact-us/>

Radisson Blu Palace Resort & Thalasso, Djerba

<https://www.radissonblu.com/en/resort-djerba/contact>

Mahdia

RIU EL MANSOUR MAHDIA

<http://www.elmansour-hotel.com/contact.php>

Mahdia Palace

<http://mahdiapalace.com/EN/index.html>

Sousse

Sousse Palace Hôtel & Spa

<http://www.hotelsoussepalace.com/en/>

Marhaba Hotels

<http://www.marhabahotels.tn/contact.php>

Monastir

Groupe Thalassa Hotels

<http://www.thalassa-hotels.com/>

Skanes Sérail

<http://www.skanes-serail.com/contact.php>

6. Διπλωματικές Αποστολές

Όλες οι ξένες Διπλωματικές Αποστολές στην Τύνιδα εμπεριέχονται στον ακόλουθο σύνδεσμο του τυνησιακού ΥΠΕΞ

<https://www.diplomatie.gov.tn/nc/e-services/liste-diplomatique/missions-diplomatiques-accreditees-a-tunis/>

7. Πληροφόρηση για Τυνησιακή Αγορά

EuroMed Trade Helpdesk

Ιδρύθηκε πρόσφατα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το International Trade Center. Μέσω δωρεάν εγγραφής παρέχονται βασικές πληροφορίες για την αγορά, τους δασμούς και τις διαδικασίες εισαγωγής και εξαγωγής. euromed.macmap.org

Market Access Database (MADB)

δασμολόγιο και διαδικασίες εισαγωγής προϊόντων όχι μόνο στην Τυνησία αλλά γενικότερα σε τρίτες χώρες <http://madb.europa.eu/madb/indexPubli.htm>

Ε.Ε και Τυνησία

https://eeas.europa.eu/delegations/tunisia_en,

<http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/tunisia/>

8. Χρήσιμοι Σύνδεσμοι και Οδηγοί για την Τυνησία

<http://www.doingbusiness.org/~media/wbg/doingbusiness/documents/profiles/country/tun.pdf>

<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/tunisia>

WTO Trade Policy Review: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s341_e.pdf

ΔΝΤ και Τυνησία: <http://www.imf.org/external/country/TUN/index.htm>

World Bank <https://www.worldbank.org/en/country/tunisia>

Agency for Promotion of Industry and Innovation (APII):

<http://www.tunisieindustrie.nat.tn/en/home.asp>

Foreign Investment Promotion Agency «FIPA-Tunisia» <http://www.investintunisia.tn>

<https://en.portal.santandertrade.com/establish-overseas/tunisia/foreign-investment>

<https://www.state.gov/e/eb/rls/othr/ics/2017/nea/270002.htm>

<https://www.trade.gov/country-commercial-guides/tunisia-market-opportunities>

9. Βάσεις Δεδομένων για Αναζήτηση Τυνησιακών Εταιρειών

Κατάλογος τυνησιακού Υπουργείου Βιομηχανίας με τυνησιακές βιομηχανίες ανά κλάδο

<http://www.tunisieindustrie.nat.tn/fr/dbi.asp?idsect=08&sde=&gvt=&dlg=&pys=&exp=&EP=&c1=&c2=&e1=&e2=>

Κατάλογος Εταιρειών

<http://www.tunisieindex.com/entreprises/>

Κατάλογος Εταιρειών

<http://www.made-in-tunisia.net/>

Βασικός έλεγχος νομικής βάσης τυνησιακών εταιρειών http://www.registre-commerce.tn/search/RCCSearch.do?action=getPage&rg_type=PM&search_mode=NORMAL

Κατάλογος Εταιρειών

<https://tn.kompass.com/> (με πληρωμή)

10. Οργανισμοί Υποδοχής Επενδυτών

Foreign Investment Promotion Agency (FIPA) www.investintunisia.tn (Πληροφόρηση, καθοδήγηση επενδυτών)

The Tunisian Investment Authority (για σχέδια εθνικής σημασίας) <https://www.tia.gov.tn/en>.

Agency for Promotion of Industry and Innovation (APII) <http://www.tunisieindustrie.nat.tn>

One stop shop για επενδύσεις στη βιομηχανία Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού <http://www.tourisme.gov.tn/pour-investir/prestations-administratives.html> για τουριστικές επενδύσεις

Agricultural Investment and Promotion Agency (APIA) <http://www.apia.com.tn/> για επενδύσεις στη γεωργία

Ειδικά κίνητρα για ζώνες περιφερειακής ανάπτυξης (ZDR) <http://www.parc-activites.tn/index.html>

11. Χρήσιμες Ιστοσελίδες Διαγωνισμών

Ιστοσελίδα δημοσίευσης των προκηρύξεων για έργα στην Τυνησία με αναζήτηση ανά φορέα είναι η www.marchespublics.gov.tn Επίσης η ιστοσελίδα <https://www.tuneps.tn/index.do> επιπλέον οι εξής: www.made-in-tunisia.net (Appels d'offres), www.tunisieappelsdoffres.com (με συνδρομή)

Διαγωνισμοί για την αύξηση της παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας από ανεξάρτητους παραγωγούς στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Ενέργειας <http://www.energymines.gov.tn/web/> Έργα υποδομής χρηματοδοτούμενα από φορείς διμερούς αναπτυξιακής συνεργασίας όπως η GIZ, η Γερμανική Υπηρεσία Διεθνούς Συνεργασίας, και η Τράπεζα KFW, ο ιαπωνικός οργανισμός JICA <https://www.jica.go.jp/tunisia/french/activities/activity01.html>, Agence Francais de Developpement – AFD, <https://www.afd.fr/fr/page-region-pays/tunisie> Όλες οι προκηρύξεις με χρηματοδότηση από την KFW δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα https://www.gtai.de/gtai-en/meta/search/66080!search;eNptj8EKAjEMRP8I5xVURGQ_wB_wKB6y3aiVbromLaKy_24r6EFzzLwJM_OEIzpKCcu0TuqyeSXWGOlgFpUAuUQ_t_jA1lIkT7wzgYuYk9x8Cq81yDZVrk_aKo8RnwZqg6kvMYDEIuchzsEIlTHKyQo2dkR2Kg8YxK5qJhRL5vy7Aek49stSTxZOVp7i71_iM1D0-0848SuZg3cIWWcwjll0qxg7ooBA2UyHcp4v7jEOQTfe0Jq78e0_QCLiebTg

Επίσης χρηματοδοτήσεις έργων γίνονται και από την Παγκόσμια Τράπεζα, <https://financesapp.worldbank.org/en/countries/Tunisia/> και την Αφρικανική Τράπεζα Αναπτύξεως <http://www.afdb.org>.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Ο Τύπος στην Τυνησία είναι ως επί το πλείστον αραβόφωνος αλλά υπάρχουν και αρκετές γαλλόφωνες εφημερίδες και περιοδικά. Οι βασικότερες πηγές ενημέρωσης είναι οι εξής:

Βασικό Ειδησεογραφικό Πρακτορείο: Agence Tunis Afrique Presse με έκδοση στα αραβικά, γαλλικά και αγγλικά <https://www.tap.info.tn/en>

Ραδιόφωνο

Εθνικό Ραδιόφωνο Τυνησίας: <http://www.radionationale.tn/>. Διεθνές ραδιόφωνο Τυνησίας με εκπομπές στα γαλλικά και άλλες γλώσσες RCTI <http://www.rcti.tn/> Άλλα δημοφιλή ραδιόφωνα Mosaïque FM, Shems FM, Express FM

Portal για τυνησιακούς ραδιοσταθμούς <http://www.radiotunis.com/>, <http://www.tunisie-radio.com/>

Τηλεόραση

Κρατική Τηλεόραση <http://www.watania1.tn/>

Λοιπά κανάλια, EL HIWAR, NESSMA TV, HANNIBAL TV, ATTASSIA TV. Κόμβος πρόσβασης στα τυνησιακά κανάλια <http://www.tunisvista.com/medias/>

Εφημερίδες, Περιοδικά, Ενημερωτικές ιστοσελίδες

- Assabah, Η εφημερίδα με τη μεγαλύτερη αναγνωσιμότητα στην Τυνησία <http://www.assabah.com.tn/>
- Al Chourouk, καθημερινή εφημερίδα <http://www.alchourouk.com/>
- ESSAHAFa καθημερινή εφημερίδα <http://www.essahafa.tn/>
- Le Presse Η μεγαλύτερης κυκλοφορίας γαλλόφωνη καθημερινή εφημερίδα <http://www.lapresse.tn/>
- Le Temps, Γαλλόφωνη καθημερινή εφημερίδα με αρκετά μεγάλη κυκλοφορία <http://www.letemps.com.tn/>
- Le Quotidien, <http://www.lequotidien.tn/> γαλλόφωνη καθημερινή εφημερίδα
- Leaders, Περιοδικό με υψηλή αναγνωσιμότητα και κύρος (γαλλικά, αραβικά) <http://www.leaders.com.tn/>
- Εβδομαδιαία περιοδική έκδοση <http://www.webdo.tn/>
- L'Economiste Maghrebin Περιοδικό και ηλεκτρονική σελίδα με μεγάλη επισκεψιμότητα εστιάζει σε οικονομικά θέματα (γαλλικά) <http://www.leconomistemaghrebin.com/>
- African Manager ενημερωμένη ηλεκτρονική έκδοση (γαλλικά, αραβικά, αγγλικά) http://africanmanager.com/site_eng/?v=947d7d61cd9a
- Business News, με οικονομική, επιχειρηματική και πολιτική ενημέρωση <http://www.businessnews.com.tn/> (γαλλικά)
- Έβδομαδιαία έντυπη και ηλεκτρονική Έκδοση [http://www.realites.com.tn/\(γαλλικά\)](http://www.realites.com.tn/(γαλλικά))
- <http://nawaat.org/portail/en/> Ανεξάρτητο blog, μια συλλογική πλατφόρμα ενημέρωσης που απηχεί κριτικές απόψεις της τυνησιακής πολιτικής και κοινωνικής ζωής (γαλλικά, αραβικά, αγγλικά).
- Ηλεκτρονική Έκδοση, έμφαση στην οικονομία και χρηματιστήριο <https://www.ilboursa.com/>
- Ηλεκτρονική Έκδοση <http://www.tunisiefocus.com/>
- Οικονομική Επιθεώρηση www.entreprises-magazine.com

- Πολιτική και Οικονομική Επιθεώρηση <https://www.tunisienumerique.com/>
- Ηλεκτρονική Έκδοση <http://kapitalis.com/tunisie/> (γαλλικά)
- Ηλεκτρονική Έκδοση <http://www.tekiano.com/>
- Ηλεκτρονική Έκδοση <http://www.tunivisions.net/>
- Ηλεκτρονική Εφημερίδα σε αραβική και γαλλική. <http://www.lexpertjournal.net/fr/>
- Ηλεκτρονική Εφημερίδα σε αραβική <http://ar.lemaghreb.tn/>

Οι κάτωθι σύνδεσμοι παρέχουν πρόσβαση στις ιστοσελίδες των ΜΜΕ της Τυνησίας.
<http://www.abyznewslinks.com/tunis.htm>, <http://www.onlinenewspapers.com/tunisia.htm>
<http://www.presstunisienne.com/>

Αργίες Έτους 2022

1/1	Πρωτοχρονιά	1/5	Εργατική Πρωτομαγιά	25/7	Ημέρα Δημοκρατίας
14/1	Ημέρα Επανάστασης και Νεολαίας	3- 5/5	Θρησκευτική Εορτή Eid al- Fitr	30/7	Ισλαμική Πρωτοχρονιά Muharram
20/3	Εθνική Επέτειος Ανεξαρτησίας	10- 11/7	Θρησκευτική Εορτή Eid al- Adha	8/10	Γενέθλια Προφήτη
9/4	Ημέρα Μαρτύρων			15/10	Εθνική Εορτή, Ημέρα Αποχώρησης Γάλλων

Αργίες Έτους 2023

1/1	Πρωτοχρονιά	1/5	Εργατική Πρωτομαγιά	25/7	Ημέρα Δημοκρατίας
20/3	Εθνική Επέτειος Ανεξαρτησίας	29- 30/6	Θρησκευτική Εορτή Eid al- Adha	27/9	Γενέθλια Προφήτη
9/4	Ημέρα Μαρτύρων	19/7	Ισλαμική Πρωτοχρονιά Muharram	15/10	Εθνική Εορτή, Ημέρα Αποχώρησης Γάλλων
22- 24/4	Θρησκευτική Εορτή Eid al-Fitr			17/12	Ημέρα Επανάστασης και Νεολαίας

